

Any III

PERIÒDICH QUINZENAL, ARTISTICH, LITERARI Y CIENTÍFICH

Núm. 70

L' ILUSIÓ D' UN ARTISTA

Barcelona 15 de Setembre de 1882

SUMARI

TEXT. — CRÓNICA GENERAL, per Ramon E. Bassegoda. = NOSTRES GRABATS, per Eduard Tamaro. = Discurs pronunciat per don Victor Balaguer, en lo Certamen literari celebrat á Granollers lo dia 4 de Setembre. = A TIANA (poesia), per J. Montserrat Archs. = CARTA Á UN AMICH parlant dels Jochs Florals d'enguany, per J. Laporta. = SEMPRE (poesia), per Angel Guimerá. = LO MES DE SETEMBRE, per Joseph Ll. Pellicer. = LIVINGSTONE (poesia), per J. Reventós. = CARTA DE L' HABANA, per Gabriel Costa Noguera. = LO MOLINER D' ARCADELL (poesia), per Arthur Masriera y Colomer. = BELLAS ARTS, per F. B. = NOVAS.

GRABATS. — L' IL·LUSIÓ D' UN ARTISTA. = L' ARQUITECTURA. = LO MES DE SETEMBRE. = GRAN CASSERA REAL ALS PICHES D' EUROPA. = LO GUANDA-BOSCH. = SUCCESOS D' EGIPTE. = CERTAMEN LITERARI DE GRANOLLERS. = MADRID. L' ANTICH REAL PALAU.

CRÓNICA GENERAL

POTSER lo mes notable qu' haurá produhit lo darrer certamen celebrat á Granollers, haurán sigut, y aixó ho dihem sens voler fer desmerit dels autors llorejats, las manifestacions fetas per lo senyor Balaguer al presidir l' acte de la distribució de premis.

En efecte; lo discurs pronunciat en aquella ocasió per nostre ilustre paisá es notable per mes d' un concepte. No es sols d' un estimable valor literari sino qu' es també d' una marcada transcendencia práctica d' actualitat. Quan mes se venia murmurant de certes afinitats entre 'l senyor Balaguer y alguns elements, qu' encara qu' en política professessen com ell principis avansats habian de dissentir en gran manera per lo que respecte á qüestions econòmicas, lo senyor Balaguer, noble com sempre, no dubtà en fixar la seva actitud. Y la fixa clara y categoricament, al fer constar la coincidencia de que en los Jochs Florals de Pontevedra, festa que vá celebrarse seguint lo patró dels que se celebran á Catalunya, fos lo senyor Moret lo qui los presidís y la agraciada filla del senyor Montero Rios, la que aclamada Reyna de la festa, distribuís los premis als que 'ls habian merecut.

Y en aquest punt de son discurs lo senyor Balaguer fou interromput per grans mostrats d' entusiasme, proba certa é indubitable de que ab sas paraulas interpretaba fidelment las aspiracions de son numerós auditori, que no dubtem en assegurar qu' eran las de tot Catalunya.

Y com si lo senyor Balaguer volgués encara recalcar mes las sevas ideas, en lo *lunch* qu' á la nit doná lo Cassino de Granollers en obsequi del Jurat y dels poetas premiats, fixá encara mes la seva actitud en la política, al resumir los entusiasmas brindis qu' en tal ocasió 's pronunciaran. Lo que ja sabiam qu' estava disposat á fer en tots los instants lo senyor Balaguer, ho volgué confirmar ab sa autorisadíssima paraula. Entre mon país y mon partit, digué l' ilustre *leader* del proteccionisme espanyol, no catalá, obtaré sempre per mon país. Dedicá també un eloqüent període á desfer la equivocada idea, que modernament sembla que vol fer fortuna, de que 'l proteccionisme sia incompatible ab la llibertat, proclamant las necessitats de la producció nacional com las primeras á que debian atendre los governs liberals, ja que sols poden ser lliures los pobles digne de serho, y es lo treball lo primer dels elements pera dignificar al home y font de totas las virtuts, de tots los progressos y de tots los benestars.

Los que creyem servir millor á nostra patria mantenintnos allunyats de las agrupacions, ó millor dit, confabulacions políticas, que contribuir la confusió per ellas produhida, debem

felicitar entusiasmament al Sr. Balaguer per aquestas manifestacions que revelan una gran enteresa de carácter. Si sa independencia l' hi ha fet perdre las simpatías d' aquells qu' en altre temps se deyan sos millors amichs, de molts qu' avuy menjan del presupost gracias á la crehuada qu' en favor del constitucionalisme portá á cap lo senyor Balaguer ara farà dos anys, en cambi pot estar ben segur que la inmensa majoria del país que paga y treballa se trobará á son costat pera encoratjarlo mes y mes en la noble via que s' ha proposat seguir, y en aixó consistirá la soletat, en que, segons molts ex-correligionaris del senyor Balaguer, viu rodejat lo eloqüent diputat per Vilanova.

Al senyor Balaguer debem també los catalanistas una noticia de inegable importancia. Tal es la de la festa llatina que prepara lo govern de la República francesa y á la que será cridada oficialment á pendrer part la literatura catalana.

*
**

Cólera, inundacions, subastas de efectes, embargats, victorias dels inglesos en Egipte... Segurament que 'ls noticiers no s' han de queixar per falta de materia; ni á nosaltres mateixos nos habia de faltar per escriurer una crónica llarguíssima, comentant é inquirint sobre tantas calamitats ab que lo cel nos vol afligir, inclus lo triomf en Egipte de las armas inglesas, que molt nos hem d' equivocar ó ha de ser pera tothom qui no siga aquell poble egoista y sense cor de las voras del Tàmesis, una gran calamitat.

M. de Lesseps mateix ha confessat que molts han format d' Arabi un concepte equivocat y que potser en lo conflicte anglo-egipci los inglesos resulten los salvatjes y 'l egipcis los civilisats.

Qu' aixó últim se realisi no serém nosaltres qui ho afirmem, puig que no havem olvidat las terribles matansas d' Alexandria, pero en cambi may hem pogut admirar la missió civilisadora de la nació británica.

Pero com no tenim vot en aquestas materias posem aquí punt en aquesta qüestió que ja arreglarán de segur la diplomacia y las balas rases en amigable consorci.

*
**

Un retall de «La Epoca» y á veure si hi ha qui desconege al héroe de la festa que en ell se promet á la societat aristocrática de Barcelona.

«A pesar de que 's trova en lo camp la gent *fashionable* de Barcelona, no per aixó deixa d' enrahonarse de festas y diversions pera quan vingan las aurenas. Entre ellas es assumpto general de las conversas, la que segons s' afirma, se proposa donar un opulent banquer, propietari del mes luxos teatro d' estiu del Passeig de Gracia y qu' ha desplegat en la seva decoració bon gust y la major esplendidesa. Diu que l' aludit banquer pensa inaugurar los salons del seu *hotel* que 's toca ab lo teatro ab un ball y un esplendit sopar que 's verificará en la primera quincena d' Octubre. Transformarías lo teatro en luxos saló de ball, y ab aquest intent l' hábil artista escenógrafo senyor Soler y Rovirosa, pintaria ó está ja pintant, una decoració tancada, ahont prodigaria totas las maravellas de son pinzell.

S' afegeix que la fábrica dels senyors germans Sert teixeix també actualment una alfombra, fabricada aposta pera la platea y palco escénic, treball que donaria ocasió de lluhirse á aquells inteligents industrials. A las bellas qu' avuy te 'l teatro s' hi juntarian las d' un decorat á propósit pera 'l ball, ab preciosas plantas tro-

picals, luxosos tapissos y variats objectes d' art ab lo qual, ab los atractius de las gracias de las senyoras y senyoretas y de ricas y elegants *toilettes* se pot ja endevinar que en aquell local se realisaria un dels fantástichs quadros de *Las mil y una noches*. Las salas, salons y camarins del espléndit *hotel* del espléndit banquer, servirían pera las necessitats del *buffet*, pessas de conversa, *tocadors* etc., etc., y 'ls jardins qu' estarian brillantment iluminats, pera espargiment de las personas invitadas á la festa. Aixó 's compta y aixó refereixo jo, perque tinch lo projecte per verdader y molt en armonía ab lo carácter del duenyo del *hotel* y del teatro á que aludeixo, que sab gastar ab rumbo, quan la ocasió ho demana, las doblas qu' ha guanyat, gracias á sa inteligencia en las operacions financieras y bursátiles y á la bona estrella que l' ha afavorit en tots los seus negocis.»

*
**

Los teatros d' estiu están ja rematant la seva temporada. Lo de Novetats ho está fent d' una manera brillantíssima gracias á la companyia qu' en ell actua y que dirigeix la superior inteligencia de n Rafel Calvo. Lo Teatro Espanyol tingué 'l mal gust de despedirse ab «La Mascota» ab qual exótich títol se designa una traducció portada á cap ab ben poch acert, d' un original francés mes que immoral.

Aquest teatro ha volgut comensar la seva temporada d' hivern, puig també los teatros d' estiu tenen temporada d' hivern, ab la *Dona d' agua*, rondalla de que l' empresa prengué pretest pera fer sentir una música del tot infelís, exhibir unas decoracions que si no son dolentas ho semblan, y exhibir uns ballables que portan camí de fer ballar de gana al empresari. Aquest cometé además la falta de no estrenar la producció un diumenje á la tarde y que habia de succehir... En lo pecat va portar la penitencia. Lo fracás fou complert y ho sentirem per los autors del llibret, los quals per altra part debian compendrer á lo que venen obligats, per lo merescudíssim y senyalat lloch que s' han conquistat en la literatura dramática.

En cambi los amants del verdader art, nos desquitarem próximament ab las representacions de la incomparable Marini en lo Principal y las d' una magnífica companyia d' ópera que actuará en lo Teatro Lírich y de la que forma part la senyora Donadio.

Lo Liceo per ara no dona senyals de vida. No 'ns estranya perque segurament los propietaris del Gran Teatro hauran invertit la cantitat que tenian destinada á la subvenció, en la publicació d' aquests empalagosos remitius de que s' han volgut en aquest últims dias personas respectables, pera dirse cosas que moltes vegadas no 'ns permetem los queformem entre 'l vulgo dels mortals.

*
**

Cent quaranta dos músichs y 400 cantants han executat per primera vegada lo oratori de Gounod *La Redempció*, en lo festival de Birmingham. Al presentarse Gounod devant de la gran massa executant fou saludat ab grans picaments de mans lo qual produhí viva emoció en l' ilustre compositor, pero refet de la mateixa se restablí 'l silenci y 'l mestre ab lo mes gran domini de sí mateix, dirigí la composició que determiná á son acabament mostrats del mes frenétich entusiasme.

L' oratori consta de quatre parts, essent lo poema, qu' está escrit en paraulas francesas, al igual que la música obra de Gounod, ab lo qual sembla qu' ha volgut seguir las petjadas del gran mestre alemany Ricart Wagner.

¿No hi hauria un medi perque los encarregats d'organisar los concerts d'hivern del Ateneo nos fessen sentir aquesta composició?

*
**

Cada dia van apareixent nous motius pera que considerem qu'están en lo just aquells admiradors platònichs de la gran nació yankee, verdader paradís terrenal en mitj del desert de miseria é ignominia en que 'l resto dels mortals vivim sepultats.

Estava reservada á aquella gran nació la gloria d'obrir un Congrés nacional de borratxos qu'acaba de reunir-se en Arnolds (Indiana).

Mes de vint mil personas (?) que tenen la vanitat de voler posehir aquell noble títol partiren pera Arnolds de tots los punts dels Estats Units pera ohir unas y pendrer part las altres en sas discussions.

Y aquest Congrés tindrà un digne coronament en una conferencia també de borratxos que 's reunirà en Ropica (Tejas).

Ara sols falta que 's nombre cronista de tan altíssima festa al insigne Emile Zolá, l'autor de *L'Assomoir*, que tants merits te fets pera reclamar aquell títol.

*
**

Molt més edificant es l'exemple que 'ns ofereix la república suissa, acullint dins la ciutat de Ginebra als membres del Congrés internacional d'Higiene que hi han acudit de totes las parts del mon. Espanya hi está representada per lo doctor Giné, de nostre falcutat, y per los doctors Montejo, Ovilo y Cabello, delegats per lo govern, per lo doctor Hauser de Sevilla, Ginercoisio, delegat per l'institució lliure de Madrid, Castelo Serra, del Hospital de San Joan de Deu y 'l doctor Gelabert corresponsal de *La Crónica de Catalunya*.

Sens dubte que la mes notable de las sessions fins ara celebradas ha sigut aquella en que ha fet us de la paraula M. Pasteur, ten conegut del mon científich per sos notabilíssims estudis sobre 'ls micro-organismes, estudis qu'han de ser d'incalculables trascendencias pera la profilaxis y tractament d'algunas malalties. Segons lo doctor Giné, qu'es lo qui 'ns proporciona aquestas noticias, la fesomia d'en Pasteur recorda la del distingit escriptor y metje d'aquesta capital don Emili Pi y Molist y poseheix una paraula fácil y senzilla, complertament despullada de tot artifici retòrich, pero que sollicita d'un modo irresistible la atenció dels oyents. M. Pasteur, qu'al igual de M. Raspail no es metje ab tot y haber contribuït poderosament al progrés de las ciencias mèdicas, fa la relació dels resultats obtiguts en sos estudis, manifestant que ha demostrat la presencia dels micro-organismes en lo cólera de las gallinas, en lo carbúnculo, en la saliva hidrofóbica y derrerament en la febra tifoidea dels caballs, durant la última epizootia de París que matá 1500 animals de la Companyia d'ómnibus. Aquests resultats que per si sols foran ja molt notables, ho son encara més per las observacions fetas per M. Pasteur, segons las quals los microbis desarrowan extraordinariament la seva activitat quan se trovan faltats d'oxígeno, mentres que la presencia d'aquest gas paralisa considerablement la seva acció. Ahont poden conduhir aquestas experiencias ja ho endevinará fàcilment lo lector per poch ilustrat que siga; á la obtenció de virus atenuants que fassin possible per medi de la inoculació, la profilaxis de la febra tifoidea, de la rabia, del carbúnculo y d'altras malalties tan terribles com aquestas, tal com desde molts anys ve practicantse ab la verola.

M. Koch, professor de Berlín y antich y de-

cidit adversari de M. Pasteur, pronunciá un discurs en alemany en contestació al del sabi francés, sostenint que res de nou hi havia en sos experiments, y declarant que no parlava en francés perque nō 'l sabia, invitá á M. Pasteur á una polémica per medi de la prempsa.

Per acabar d'aprofundir aquestas dissidencias en las que tanta part hi te, per lo ménos, l'amor patri cam las opini-ns sustentadas per los contrincants, al sortir de la sessió M. Pasteur y M. Koch no s'han dignat tan sols cambiarse 'l saludo.

Lo doctor Giné te també demanada la paraula sobre un assumpto importantíssim, la profilaxis de l'angina tonsilar, sobre la que te fets grans estudis que fan preveurer un bon éxit pera nostre sabi professor. Per endevant lo felicitem, com també per haber sigut nombrat president honorari del Congrés en representació d'Espanya.

*
**

L'alta societat de París ha sigut vivament impresionada per la terrible desgracia ocorreguda en dita capital, y en la que figuran ab un paper ben principal, lo duch de Morny, hereu segurament d'aquell duch de Morny, que tanta fama arrivá á alcansar durant l'imperi del últim dels Napoleons, lo personatge que d'una manera tan admirable va perfilar Alfons Daudet, en sa novela *Le Nabab* baix la figura del duch de Mora. Lo jove duch de que avuy se tracta estava ademés emparentat ab un dels primers títols de Castella, lo duch de Sexto, ab qui va contraurer matrimoni en segonas nupcias la princesa de Tronbetskoy, mare del duch de Morny.

L'altre dels personatjes en aquest tristíssim drama es Mlle. Feyghine, jove artista russa que s'havia fet aplaudir en lo teatro Francés y d'una hermesura de tot punt escepcional. Seduhida aquesta per lo duch de Morny, fou instalada en un magnífich *hotel* dels *Camps-Eliseos* qu'aquell l'hi va regalar, en la que transcorregueren pera la enamorada parella dias de felicitat y de poesia.

Desgraciadament aquests no sigueren molts, puig lo duch manifestá desitjos de casarse esforçantse en convencer de la millor manera possible á aquella desgraciada criatura de la conveniencia de son matrimoni. No degué conseguir gran cosa en aquest terren, cosa que res te d'estrany, puig Mlle. Feyghine estimava al duch ab verdader deliri, ja que decidí partir pera San Petersburg á fi de facilitar la separació. Allí va seguirlo la infortunada artista y allavors sembla que 'ls antichs amants varen reconciliar-se, si be 'l duch no desistia de sos propòsits matrimonials. Aparentment resignada Mlle. Feyghine anunciá son viatge pera Vichy, farà cosa de tres dias, y á la una del dematí 's presentá en casa del duch, carrer de Marignan, quals portas l'hi foren franquejadas, puig los criats estavan al corrent de las relacions del seu amo.

S'introdueix en lo dormitori del duch, encen tots los llums del mateix y quan aquell arribava, sentada devant d'un mirall, va dispararse un revolver qual bala va atravesarli 'l cor, anant á caurer en brassos del seu amant. No morí no obstant allavors y conduhida al llit del duch de Morny sucumbí al cap de cinquanta horas d'horribles sufriments.

Heus aquí lo retrato que d'aqueixa martir d'amor fan los diaris de París:

Mlle. Julia Feyghine habia nascut lo 29 de Maig de 1863 en la vila de Kliune, prop de Moscou. Una vocació irresistible pera 'l teatro l'habia conduhit á París y son debut en lo Teatro Francés fou un verdader aconeteixement. Tot París admirava la bellesa y la elegancia de

la jove russa. Sa figura esbelta, sos cabells rossos y rissats flotant sobre un front hermós, son nas correcte, sas dents blancas y finas, tot feya de la infortunada artista una de las *actualitats* més *solicitadas*.

RAMON E. BASSEGODA

NOSTRES GRABATS

L'ILUSIÓ D'UN ARTISTA

Idealista aquest hermós quadro, com ho son las més cuiminants concepcions d'un artista, condensa d'una manera brillantíssima los somnis de bellesa en totes las brancas de l'art.

La música, la pintura, y l'esculptura, quedan simbolizadas perfectament en la composició que reproduhim, y de cap manera la munió d'objectes perjudica l'ingeni de son agrupament y la magnífica execució de tots los detalls.

Aquest es un quadro segons la veritable acepció de la paraula, y si d'alguna manera podia simbolisarse la ilusió d'un artista, de cap altre podia ferse més que per medi d'una composició complertament fantástica y d'original estil com ho es la de nostre grabat.

L'ARQUITECTURA

ESTATUA DE JULI MONTEVERDE

Aquesta preciosa estatua figura en lo monument erigit á l'arquitecte Carles Sada, mort l'any 1873. Te dit monument funerari sis metres d'elevació, ab figuras un ters majors del natural, y en sa part superior figura un sarcófach posat sobre una graderia.

En aquest sarcófach, s'apoya l'estatua de l'Arquitectura que reproduhim, y fàcilment pot judicarse de la maestria ab que l'esculpí Juli Monteverde.

Majestuosa en son conjunt, ceneix sa front una garlanda d'alsina y vesteix lo peplum grech, qual vestimenta casi resta despresa de sas espatllas sense sentirho, atés l'estat d'abatiment y dol que manifesta sa posa.

Robusta y acentuada aquesta figura segons requereix la representació de l'art monumental per excelencia, te á sos peus los llibres ahont se consignan sos preceptes immortals, y com preocupada per la pérdua de son distingit deixeble, dirias que considera una per una sas obras, una volta pujats los grahons de son sepulcre permaneix apoyada en la llosa de sa tomba.

LO MES DE SETEMBRE

Vejis l'article de la página 267.

GRAN CASSERA REAL ALS PICHS D'EUROPA

Conserva la costa cantàbrica d'Espanya tan magnífichs y escabrosos paisatjes, que per tal motiu únicament allí poden encara trobarse entre sos feréstechs penyals, los espesíssims boscatjes, y las poderosas feras y animalias que dominavan en altres sigles una gran part de la ménos poblada y civilizada península Ibérica.

Per aquest motiu, una cassera empresa ab grans elements y sobras de valor personal, per aquellas entradas, es un aconeteixement ademés de pintoresch, celebrable per tots conceptes y digne de que sia commemorat per las arts y las lletres com millor sia possible.

No han deixat de entendre aixís las cosas, los periódichs de tota mena y per sa part L'ILUSTRACIÓ CATALANA ha mirat de procurarse dibuixos autèntichs, que son los que reproduheix, dels principals punts recorreguts per la comitiva Real en la gran cassera que tingué lloch en los últims dias del passat Agost, deguts á la galanteria de son autor, don Eusebi Güell.

Los ilustres Srs. marquesos de Comillas, tingueren l'honor de rebre en sas magníficas posesions, á S. M. lo rey don Alfons XII, y després de donarli espléndit allotjament, obsequiantlo també ab hermosas festas y excursions per aquells bonichs paisatjes, combinaren las grans casseras á que nostres grabats se refereixen.

L'expedició al port de Aliva fou una de las més atrevidas y pintorescas. S. M. lo Rey, ocupá una cambra modestíssima, ahont s'havia posat un dels tres llits de que 's disposaba entre aquellas brenyas.

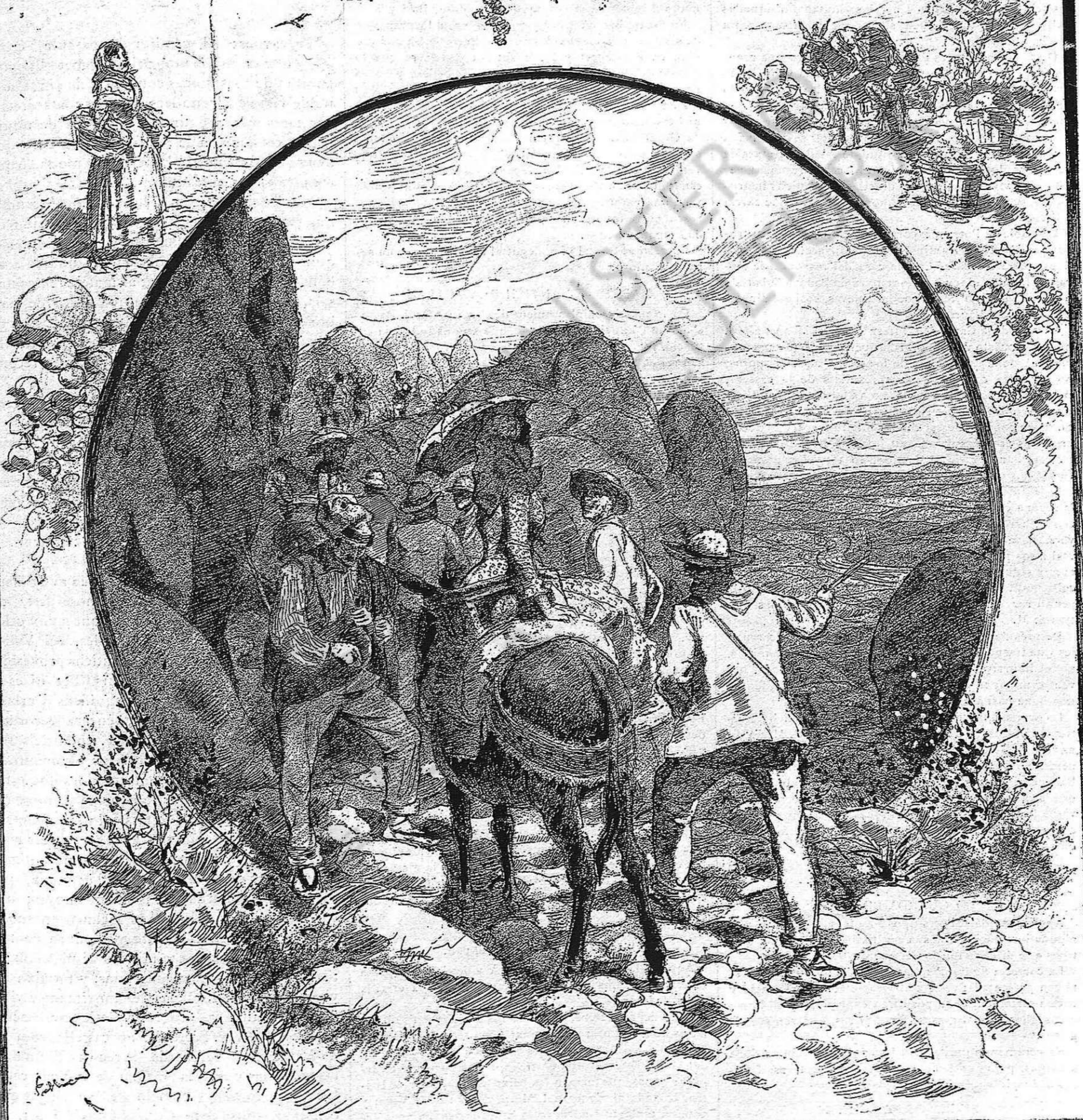
Lo dia 23 de Agost, tingué lloch la sortida al ratllar l'auya y després de un curt trajecte á cavall, fou precis comensar á escalar los verdejants prats de «Peña vieja», tardantse sis horas per arribar al cim á 2,800 metres sobre 'l nivell de la mar, y atravesantse uns ventisquers que per la duresa y persistencia de las neus, res tenen que envejar als famosos Alpes. Entre altres dificultats del camí, fou precis obrir á cops de pich, un estret viarany sobre la neu y posadas algunas pedras, servia pera posarhi lo peu.

Ample anfiteatre era lo que formava lo lloch de la

L' ARQUITECTURA. — ESTATUA DE JULI MONTEVERDE

SETEMBRE

LO MES DE SETEMBRE. — ALEGORIA PER J. LL. PEILLICER

cassera, voltat per altíssimes y punxagudas rocas, y desde aquestes baixaven saltant ab pressa vertiginosa las gacelas á centenars. Lo dibuix n.º 1, dona una idea de l'escabrositat d'aquest lloch, essent únics punts de sortida, aquells en que fóren posadas las paradas, y n'obstant que las gacelas ó cabras montesas no's posaren generalment á tret, fóren tan afortunats lo Rey y demés cassadors, que mataren á més de trenta, dels quals divuyt fóren recullits al acte y los demés més tart; habent sigut també presa una gacela viva.

Pera formar-se també idea de la naturalesa accidentada de aquells llochs, lo dibuix n.º 2, representa una magnífica vista del pich de l'Evangelista, desde los prats d'Aliva.

No's te memoria de una cassera tan soperba com la referida, y aixó justifica las eloquents paraulas de S. M. lo Rey, dient: «Que cap monarca d'Europa podia gloriarse d'haber assistit á una cassera de gacelas, tan superba y agradable com l'efectuada.»

La cassera d'ossos no fou tan afortunada en las montanyas de Liebana; serví si pera una complerta manifestació d'entusiasme feta per los habitants d'aquellas valls, que feya mes de deu sigles que no habian rebut la visita dels reys.

Deixadas las alturas de «Peña vieja» entre una grandíssima boyra que aumentaba los perills y tapaba lo grandió panorama fins á Aliva, segons ho representa lo dibuix n.º 5, fou precís caminar á cavall sis llegendas, fins á Potes, pero encara que la nit era fresca, y la carretera molt pendent, per totas parts se descubrian entre l'espessa arbrada, multitud de fanalets y atxes de vent, que iluminavan débilment lo camí, resonant per tot arreu vivas, cançons y músicas de rustichs instruments, acompanyadas pel ramoreig del riu que corria á l'esquerra.

Lo poble de Potes que conta uns mil vehins, fou trobat ple d'archs y lluminarias, y lo dia següent, després d'esmorzar á Salarzón, en la casa del marqués de Morante, fou donada en las montanyas de Bedoya la batuda organizada per D. Manel de las Cuevas, cosí del diputat provincial D. Laureano.

La vista de la Canal de l'Infern envers Liebana, ahont hi ha un puesto de cassá format per pedras (dibuix número 4), dona una mostra de lo aspre d'aquells camins, no habentse conseguit grans resultats de la cassera, puix un singlã ja descobert, no va possarse á tret per una involuntaria imprudència d'un dels cassadors y tampoch pogueren esser cassats quatre ossos, descuberts en la cassera organizada en lo poble de Ledantes per D. Pere Sanchez de la Cortina, ab tot y los grans esforços fets per tots los cassadors.

Lo «tumbo viejo», dibuix n.º 3, lloch ahont se doná la segona cassera, te lo pintoresch aspecte que pot apreciarse, havent sortit un dels ossos del bosch de castanys, davant del lloch que ocupaba lo rey, qui tenia casi á sos peus lo caudalós riu, detrás una grandíssima roca y seguit un estret camí, tenia no lluny un altre escollit punt de cassa. Es de notar que los llochs ocupats per lo rey están senyalats en los grabats ab las lletres S. M.

Després de las duas casseras, foren presos los carruatges que trasportaren tots los expedicionaris á Comillas, ahont hi arribaren tocadas las tres de la matinada, havent caminat en tot lo dia mes de vint lleguas, fentne una bona part á cavall.

Lo Sr. marqués de Comillas ab son fill polítich l'illustre Sr. D. Eusebi Güell, desitjavan donar á S. M. un dinar á bordo del vapor «Antonio Lopez», que hauria esperat pera tal objecte en l'abra de San Vicens de la Barquera, portantlo després á Santander, ab l'espay que's calculá no pasaria d'una hora; més lo retrás del viatge Real, impedí que's verificqués aquest nou obsequi, complement dels moltíssims altres que li foren tributats.

La tarde del 22 d'Agost sortí S. M. lo rey, envers Torrelavega pera esperar á sa augusta mare.

LO GUARDA-BOSCH

Apassionat Balaca pe's tipos populars, trobava en tots alguna inspiració pera son peritíssim llapis, y un dels tipos que dibuixá fou lo del guarda-bosch.

La correcta figura d'aquest home de mitjana edat, está ben presentada: vesteix ab propietat sens afectació y revela certament en sa positura y expressió, aquell home que segons s'ha dit, sense fer may res, está sempre vigilant.

Es verament aquesta altre de las dignes composicions sencillas, pero per demés correctes y expresivas, degudas al inspirat y malaguanyat Balaca.

SUCCESSOS D'EGIPTE

Continuant la série de dibuixos que venim oferint, respecte als successos d'Egipte, presentem avuy los següents: en lo número 1, un exacte dibuix del poderós canó Nordenfeldt, montat en lo tren de campanya; en lo n.º 2, una escena del campament d'Arabi; en lo n.º 3, un retrato del Khedive d'Egipte; en los següents núme-

ros del 4 al 11, los retratos dels que forman part de la Conferencia de Constantinopla quals son lo baró Calice, lo comte Corti, lord Dufferin, said Pashá, lo baró Hatzfel, lo marqués de Noailles, Assin-Pashá, y monsieur Onon.—Lo n.º 12, reproduceix lo retrato del príncep Artur, duch de Conaught, fill de la reyna Victoria, y actual gefe de la primera brigada del exércit inglés á Egipte; lo n.º 13, es lo retrato del distingit general, gefe del exércit inglés á Egipte; lo n.º 14, representa la destrossada bateria del far de Alexandria, després del bombeig; y últimament, lo n.º 15, representa lo tren blindat maniobrant.

CERTÁMEN LITERARI DE GRANOLLERS

En altre lloch d'aquest número, reproduhim l'eloquent discurs pronunciat en catalá per l'Exm. senyor don Víctor Balaguer, president lo lluhit certámen literari que tingué lloch en lo Casino de Granollers, lo dia quatre del corrent més y en lo que obtingueren premis los senyors Masriera, Franquesa, Montserrat, Ubach y Vinyeta, Maria de Belloch y Bayer; y accésits los senyors Ribot y Serra, Roquer, Codolosa, Bori y Tell.

En nostre bonich dibuix, que representa lo gran saló de sessions y l mateix Teatre, la Presidencia está posada en l'escenari y fàcilment pot coneixers que lo restant decorat del saló, correspon á la bellesa y bonas proporcions del primer.

Ab tal motiu no podem méns de fer mérit de las bonas condicions que baix tots aspectes reuneix lo Casino de Granollers. Al entrarhi tinguem ja l'agradable sorpresa de trobarnos en mitj d'un bonich jardí y a travessant aquest, totas las dependencias de dit Casino, están molt ben desposadas, sa decoració es molt propia y en una paraula, correspon al bon concepte que te mescut entre las associacions de instrucció y divertiment de sa mateixa clase.

Lo decorat del saló fou degut al reputat adornista senyor Vilanova.

MADRID.—L' ANTICH REAL PALAU

En lo mateix emplaçament de l'actual Real Palau, s'alsaba l'antich Alcassar, lo que segons indica sa situació, y comprobans sos recorts, era una fortalesa ó castell reputat per casi inespugnable.

Es probable que dit Alcassar, segons consigna un reputat autor á qui seguim, fou morada Real desde que Alons VI conquistá á Madrid l'any 1086, més no's troba mencionat á la historia fins los temps de D. Pere de Castella, en los que y en los de D. Joan I, fou ampliat y reformat, reedificantse las dos torras laterals.

L'habitá també casi sempre D. Enrich IV, y també hi visqueren los Reys catòlics, passant de palau de pau y de justicia, á esser fortalesa en la guerra de las Comunitats, resistint fortament á l'emperador Cárles V, qui segons se conta olvidá aquest recort, y li prengué afecte, perque allí s'hi habia curat unas febres.

En lo mateix Alcassar estigué prés Francisco I de Fransa, després de la batalla de Pavia, firmantse també allí lo dia 14 de Janer de 1526, lo tractat de pau ab Fransa y quedanthi com á gloriós recort l'espasa del citat rey, recollida després per Napoleon I. Segons tradició popular Francisco I també estigué prés en la casa ó torra dels Lujanes davant de la casa de la Vila.

Reformat l'Alcassar per Cárles V, son fill Felip II, completá l'obra, trasladant la Cort á Madrid l'any 1561. Felip IV aumentá sos adornos y magníficas pinturas, y després de la mort de Cárles II, quedá casi deshabitad, y Felip V preferí habitar lo palau del Retiro.

L'nit de Nadal del any 1734, un horrorós foch destruí l'Alcassar y totas las infinitas riquesas artísticas que guardaba, y llavors Felip V, lo substituí pel nou palau que are subsisteix.

La fatxada principal de l'antich Alcassar, que es la que reproduhim, tingué en son centre superior l'estatua equestre de Felip IV, avuy posada en la plassa del Orient, habent manat baixarla lo privat D. Joan Valenzuela, ab qual motiu lo dia següent aparegué en uns pasquins que deyan:

¿A qué vino D. Juan?

A bajar el caballo y subir el pan.

Aquesta fatxada obra de Cárles V y de Felip II, quedá incompleta, fins que D.ª Mariana d'Austria erigí la torra de la dreta.

L'edifici era extens, tenia dos magnífics patis ab galerías ab columnas; més format ab diferentes afegiduras, tenia baluards, murallas y torras á la part del camp del Moro. Estava voltat en tres quartas parts per escarpadas costas, que forman las baixadas del carrer de Bailen, baixada al Camp del Moro y costa de la Vega; y aquesta tenia una porta en la muralla, solidament defensada per una torra y dos cambras, desde las quals podian tirarse enormes pesos de ferro pera xafar als enemichs.

En lo sigle pasat, fou demolida aquesta porta, pera fer una de nova que fou destruida pels francesos, quedant un petit portalet lleugerament fortificat.

Se asegura per la tradició que en lo pas de la muralla pròxim á la porta, y no lluny d'ahont era l'Almudi dels alarbs, enterraren los cristians quan la entrada dels sarrahins á Madrid, una imatge de la Verge, essent aqueixa la Verge de l'Almudena que's venera á l'iglesia del Sagriment, y la mateixa es la unica que's conserva de las varias imatges posadas en los carrers en lo sigle XVII.

Altres noticias sobre la magnificencia y detalls del antich Alcassar, podrian trobarse en diferents autors, més las ditas son prou pera formarne d'ell algun concepte.

EDUART TAMARO

DISCURS PRONUNCIAT

PER

D. VÍCTOR BALAGUER

EN LO CERTÁMEN LITERARI CELEBRAT Á GRANOLLERS
LO DIA 4 DE SETEMBRE

SENYORS: Al pèndrer la paraula, crech cumplir ab mon primer deber saludant, en nom de mos dignes companys de Jurat, á la noble vila de Granollers que per tants drets y per tants mérits figura en los anals de nostra patria catalana, á la vila de Granollers que avuy anyadeix un títol literari als molts ab que contava ja per altres causas.

Admira véurer com s'ha alsat aquí, sembla que per art d'encantament aquest cassino de Granollers en que'ns trobem ara, cassino en el qual no s'ha pensat sols en fer una sala de ball, sino que s'ha aixecat al mateix temps una sala de biblioteca y en ella una pedra de marbre per inscriure los noms dels fills ilustres de aquesta vila, habent comensat per grabarhi lo nom d'En Bruniquer, nom de grats recorts per quants estiman la historia patria.

Y encara mes; aquest cassino ha iniciat en Granollers la idea dels Jochs Florals, y se li deu per aixó gratitut eterna. Ja l'any passat tingué lloch un certámen, lo primer, que fou presidit per mon digne amich, lo distingit escritor catalá senyor Maspons, á qui'm plau consagrar, com es de dret, aquest recort.

Ara, aném á comensar lo segon certámen.

Senyors: ¡Hermosa festa la que avuy hem vingut aquí á celebrar! ¡Hermosa festa de amors, de flors y de poesia, la que avuy celebrém aquí, en lo cor del Vallés, del Vallés *hont tot hi es*, segons diuhen antichs proverbis! Y en bona veritat que es aixís. Tot hi es al Vallés: boscos espléndits y magnífics d'arbres seculars, alguns dels quals encara recordan haver vist sota sas branques la tenda dels romans; rius de placévolas corrents y romántichs saltants d'aygua; llochs encantadors ahont tot l'any cantan aucells de tota mena y ahont tot l'any se troban flors de tots colors; encontradas ricas y gayas, que son *gran terra pels cors enamorats*, com cantan las cançons antigas; vilas plenas de llum, de sol y d'armonía, que son nius de gallardas y ensisadoras noyas; selvas misteriosas, ahont en palaus encantats viuhen las *donas d'aygua* y ahont se contan tradicions com no las te millors ni mes fantásticas lo Rhin de platejadas onas; y tot aixó ab vilas industriosas, plenas del moviment y vida del sigle, fillas del progrés y de la civilisació, com Sabadell y Tarrassa; ab castells com lo de Moncada, que guarda 'ls recorts d'una de las més altas y nobles familias de la terra catalana; ab monastirs com lo de San Cugat que conserva, dins las mes puras fonts del art, las mes puras tradicions religiosas; ab covas históricas com la de Guanta que doná refugi y salvament al bon comte Borrell empaytat pels moros; ab iglesias bizantinas com las d'Egara, casa payral dels fidels quan l'alarb era l'amo

de la terra; ab montanyes negres com la de Sant Llorens del Munt, ahont hi ha la tenebrosa cova *Simanya*, explorada un dia per aquell català de ben volgut recort y estimat poeta, que en Xina prestá tants grans serveys á la patria, lo senyor don Sinibald de Mas; y, per fi, ab poblacions com aquesta en que avuy nos trobém, l' antiga Granollers, la capital del Vallés, la dels mercats y de las firas, ahont vingué á morir un dia aquell malhaurat En Pere condestable de Portugal, lo rey alsat pels catalans lliures, lo noble cavaller de la melancòlica divisa *Peine pour joie*.

Sí, hermosa festa es la que havém vingut á celebrar aquí, en aquest Vallés de tant gloriosos recorts y de tan històriques gestas, hermosa festa per tots, pero sobre tot per mí, á quí Deu ha volgut donar la joia de venir, desde 'l fons de Castella, á presidir una d' aquestas festas de jochs florals que mes de dos dècades ja contribuí á instituir pera gloria de las lletres catalanas.

Ja un dia ho diguí, y no 'm volgueren comprendre, y per haverho dit me flagellá ab sas crítiques crudentas un home á quí jo respecto, per mes que hagi estat sempre mon implacable adversari; com avuy també, que, dins un altre ordre d' ideas, per haver comés lo crim de dir lo que penso y lo que sento, cauhen sobre mí, flajelladors ínichs y cínichs, tots aquells marxants-mermallers que s' han fet seu lo temple d' ahont se 'ls ha de treurer. Mes, jo fio en Deu y en lo temps que 'm farán justícia per lo que ara 'm passa, com me l' han feta respecte á lo que diguí un jorn, al assentar que dels Jochs Florals naixería la moderna literatura catalana.

Y ja ho veyeu; d' ells ha nascut. Es á ells que deu sa vida. ¿Qué hi fa que avans del establiment dels Jochs Florals, com m' han volgut retreurer y rebatrer, hi hagués poetas de més ó menos cor y escriptors catalans de major ó menor talla, entre 'ls darrers dels quals me contava jo mateix? ¿Qué hi fa? No foren ells per cert los que donaren naixensa al renaixement català. Pogueren conreuhar la terra, no vull pas negarho, pero los Jochs Florals foren lo gènesis.

Vintiquatre anys fa que s' instauraren los Jochs Florals, y ab ells, y per ells, nasqué la literatura catalana, que avuy se 'ns presenta plena de vida y de forsa. Ja 'ls jorns d' infantesa han acabat per ella. Ja avuy pot estendre son sol y campejar per l' espay, lliure, opulent y robusta, com qualsevol altra literatura que en lo mon sia. Te una poesia lírica que es potser la millor, mes abundosa y rica de nostra Espanya d' enguany; un teatro selecte ab tots los gèneros dramàtics y ab autors de merescuda anomenada; novelas, historias, llibres de moral y de filosofia, estudis de llengües, de ciencias, de costums, de viatjes, d' arqueologia. ¿Qué li falta, donchs, per arribar á sa meta? Tot ho te ja. Escriptors ilustres, llibres que 's traduheixen á dístintas llengües, centres literaris y científichs, teatro, acadèmias, periódichs de literatura, d' arts y de política, y Jochs Florals que han sigut la vida, la norma y lo còdich dels demés Jochs Florals d' Espanya.

Y es aixís com vos ho dich, senyors. La tradició catalana de la reina dels Jochs Florals, la costum catalana de las flors d' or y plata, la divisa llatina del nostre consistori, las consuetuts llegisladas dels nostres certámens, es lo que ha servit de lley á las festas literarias que en aquestos últims anys han tingut lloch en diversas provincias espanyolas. En Madrid mateix, al instituirse 'ls Jochs Florals, s' han establert acceptant lo nostre reglament, seguint la nostra costum dels premis, proclamant lo

nostre lema del *Patria, Fides, Amor*. Y en Pontevedra, pochos dias fa no mes, los Jochs Florals s' han celebrat en tot y per tot segons la costum catalana. Y per cert, ¡coincidencia singular! lo president ha sigut lo senyor Moret y la reina de la festa la hermosa filla del senyor Montero Rios, dos grans capdills del lliurecambi acceptant la protecció literaria de Catalunya.

Las Acadèmias castellanas mateixas reconeixen ja la virtut de las lletres catalanas, ó, per millor dir, prestan homenatge á las literaturas regionals d' Espanya. Fa dos anys, mentres que un académich de la Historia, lo senyor Romero Ortiz, anava á presidir los certámens de Galicia, un altre académich de la Llengua, 'l senyor Cañete, venia á presidir lo certámen de Montserrat, y avuy, mentres la Academia de la Historia obra un concurs pera premiar una Memoria escrita en qualsevol idioma provincial, la Academia Espanyola, dona entrada al que ara te l' honor de dirigirvos la paraula y que no ha pogut tenir per aquella noble Academia altre mérit que 'l d' esser un representant en Madrid de las lletres catalanas.

Ja es hora, donchs, que la nostra literatura vinga á ocupar una sede d' honor y un lloch escullit en lo teatro de las lletres. Sa importancia li dona dret. Ja es hora de que, ab sas germanas la castellana y la portuguésa, vingui á pendre part en lo concert universal dels pobles. D' avuy mes, las tres literaturas ibéricas, com brancas d' una mateixa soca, com flors d' una mateixa branca, com fillas d' una mateixa mare, deuen presentarse á reclamar lo lloch que 'ls pertoca, invocant cadascuna sos drets fincats en sa llengua, sa tradició y sa gloria.

Los llatins se remouhen avuy precisament. Invocant sa historia y sas tradicions, los llatins reclaman avuy drets que creuhen tenir, y que en efecte tenen.

Donchs be, la literatura catalana, es llatina pura, y ja avuy se 'ns presenta noble, grandiosa, imponent, plena de joventut y vida, al mateix temps que d' honra y gloria. ¿Se li negará 'l dret que te, que li pertany, que mereix, no tan sols per lo que es avuy, sino també per ser hereva llegítima d' una branca d' aquells trovadors que, en lo camí del progrés humá y de la llibertat del pensament, s' adelantaren tres sigles á la revolució francesa?

No; no ha de tardar en venir lo dia en que las nacions llatinas reconeguín á Catalunya, literariament parlant, com á germana. No ha de tardar aquest dia. Vindrà, y vindrà prompte. Jo no soch pas profeta, pero visch un poch dintre del moviment polítich y literari de la época, y no aventuro res al dir que tal volta dins de poch, l' any vinent, Deu volent y ajudant lo temps, ha de tenir lloch una gran festa dels pobles llatins, promoguda per la república francesa, hont la literatura catalana será cridada á pendre oficialment la part que li pertoca.

Y mentres tant, y mentres lo moment del triunfo arriba, ¡au! ¡au! poetas y escriptors catalans! Siau llatins, y, en aplech glorios, correu á refugiarvos sota 'ls plechs de la bandera de llibertat y progrés que al vent oneja.

Catalunya, Valencia, las Balears, unidas per sa historia y per sa llengua catalana ó llemosina. diguintho com vullan, que 'l nom no fa la cosa, representan lo Mediterrá, la mar llatina, y representan també las aspiracions eminentment democráticas de tota aqueixa costa mediterránea que tenia ciutats lliures, gobernadas per Consells casi soberans y prínceps nobilíssims casi electius, ab una civilisació creixent, cada volta mes rica en arts, en ciencias y en industria.

En lo concert de las nacions llatinas, Catalunya representarà la regió mediterránea, com Portugal la regió oceánica, com Castella la regió d' entre mars, y totas tres, agermanadas y unidas, la regió ibérica, que titols te aquesta ben merescuts y glorias ben altas pera figurar, com senyora y majora, en tota assamblea y en tota aliansa llatinas.

Senyors: No puch pas concloure mon pobre discurs sens aprofitar la ocasió que se 'm presenta pera donar gracias á Deu que m' ha permés assistir, ans de que mos ulls se tanquen, á la glorificació de la literatura catalana que avuy s' aixeca poderosa, en mitj d' onadas de llum eterna y ab tot lo plé de sa gloria; com dech també aprofitar la ocasió mateixa, que tal volta no se 'm torne á presentar may mes, pera felicitar á eixa literatura y enviar mon coral saludo á tots sos escriptors, mantenedors y apóstols, als uns perque recordan las bonas vellas gestas de nostra gloriosa historia, als altres perque cantan y contan las honestas costums de la terra, á aquells perque treballan sens descans en lo camp del art y de la ciencia, á aquestos perque purifican y cisellan la llengua, á tots perque, acceptant la divisa pirenaica de *Patria y Progrés*, que d' avuy en avant jo també accepto, fan lo camí de la llibertat y de la regeneració dels pobles;

Y puig van per eix camí, Deu los do gloria

À TIANA

ODA
pera massa coral (1)

Aquells qui del estiu
lo baf cremant y viu
de casa vos allunya,
vejáu de vèure abans
los rius y monts y plans
de l' alta Catalunya.

Y si del hivern crú
vol evitar algú
la boyra malaltissa,
que deixé may no cal
lo nostre litoral,
enveja del de Niça.

Te historia en fulls de llor
y en gestes un tresor
del fréu á l' alta serra;
y es mare de cors grans
dels rústechs catalans
la benehida terra.

Qui us pinte 'l paradís
d' un extranjer país,
tornáu de resposta:
que un lloch no val tan sols
dels que n' aixeca á hostols
la nostra hermosa Costa.

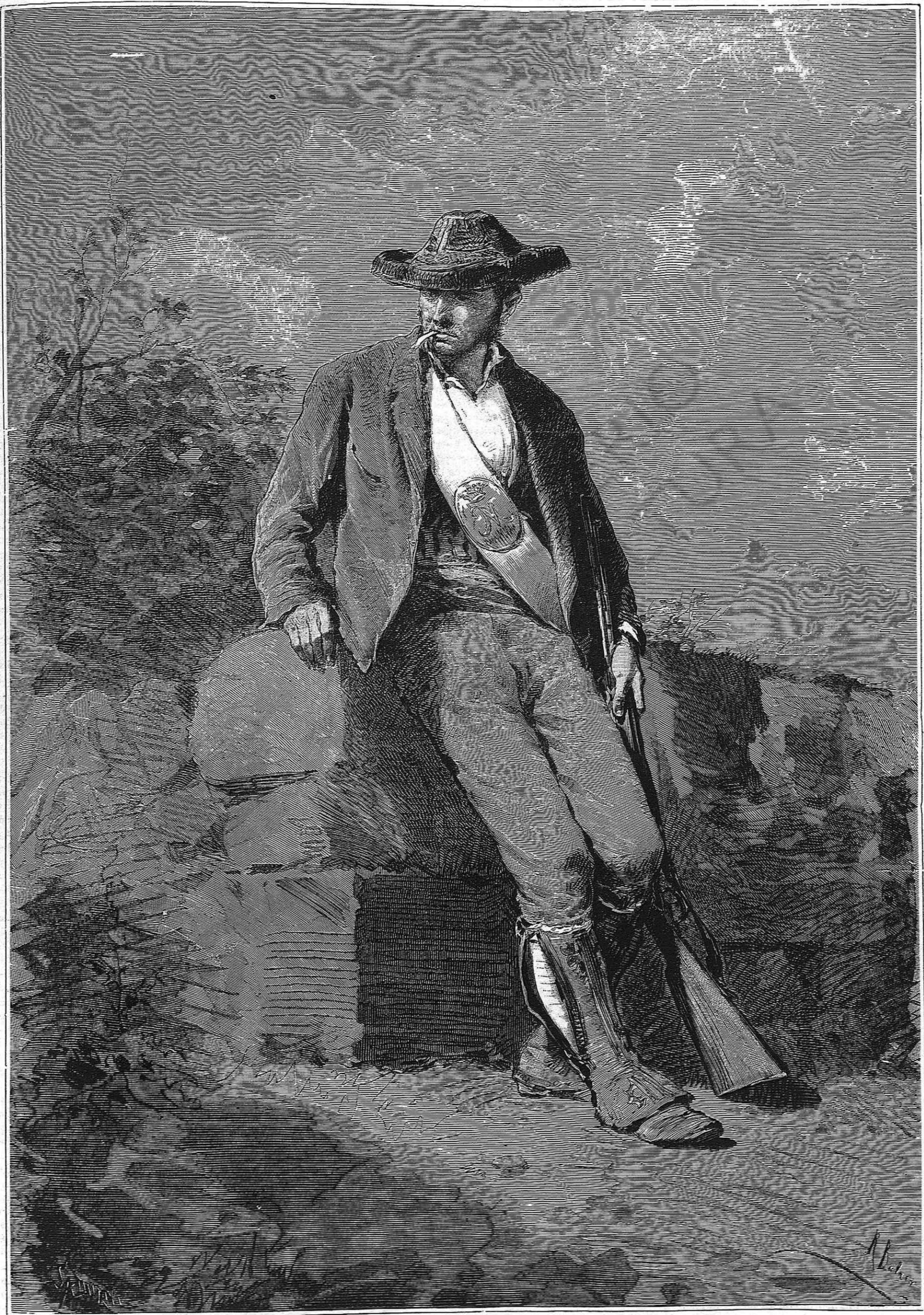
Vora una vall que l' aureig acarona,
prop de la mar, dominant Barcelona,
com un colom que en la coma s' aplanava,
dintre les flors allanguit s' abandona,
blanch y pulit lo poblet de Tiana.

Es un ramell de gentils setelies;
es un adreç de brillants pedrerries,
tot coronat d' esmeralda y perletés;
es un niuhet de plahers y aiegries,
bell y vistós arreplech de casetes.

Anáuhi: allí convida
lo cel més blau y pur;
allí 's troba ascondida
la pau del cor, sens mida,
y un benestar segur.

Allí en la primavera
planeyentse 'l rossinyol,
ab llirs y ginestera,

1) Premiada en lo darrer certámen de Granollers, ab una escribania de plata, oferta del diputat á Cortes del districte, l' Exm. Senyor Don Antoni Ferratjes. A la galanteria del Cassino de Granollers deuen nostros lectors agrahir la publicació d' aquesta poesia com també la de l' altra poe ia premiada igualment en dit certámen y que va en altre lloch del present número. — N. de la R.

LO GUARDA-BOSCH. — DIBUIX DE R. BALACA

al cap d'avall ne surti una poesia tan desgraciada com la de 'n Riera. Gracies á la música especial del consonant y á la correcció dels versos, *La musa popular* cau bé á l'orella si un la sent llegir estant un xich distret, y fins en algunes estrofes produheix de moment certa agradable impressió la lluentor d'algunes imatges; pero examinada l'obra ab una mica de deteniment resulta que, apart de que la forma métrica usada per l'autor no escau gens al assumpto de la composició, les imatges que hi ha escampades son tan falses com les pedres precioses que guarneixen la corona d'un rey en les taules d'un teatre. D'aixó no te'n citaré cap exemple perquè de tants que 'n trovaria ni sabria quin triar, y si massa 'n retreya algú 's pensaria que hi trovo gust en senyalar tares. M'exposo á caure en desgracia de molts, publicant lo concepte que m'he format dels Jochs Florals darrers, pero tú que 'm coneixes sabs que jo no 'm puch estar de dir les coses tal com les sento. En *La musa popular* hi haurá trovat lo Consistori totes les gracies imaginables, y jo no nego la claretat d'enteneniment de ningú; pero confesso que no he sapigut veure en la tal poesia ni una sola de les qualitats que fan una obra mereixedora de tan alta distinció com li fou otorgada. Per qué un home de criteri com es en Riera ha de gastar ses forces bregant inútilment (al meu pòch entendre) pera ferse lloch entre 'ls bons poetes, y deixa per un altre cantó malmetre les reconegudes aptituds que Deu li ha donat pera empreses literaries que li han valgut temps ha un bon nom entre 'ls nostres escriptors? Jo 't puch assegurar que sempre que m'ha vingut á les mans una novela de 'n Riera l'he llegida tot seguit ab una afició boja, pero que tractantse de les seves poesies gaire bé sempre he estat á punt de cáurem lo llibre de les mans; aixó no es dir que de tant en tant no puga escriure 'n Riera alguns versos estimables, ni tampoch es negar la possibilitat de que lagunes vegades, fins ab composicions que no arriben á mitjanes, sia l'autor declarat oficialment poeta, com ha passat en los Jochs Florals d'enguany; pero aquesta gloria es enganyadora y de poca durada, y bé pot desdenyarla qui té medis sobrers pera guanyarne de més positiva.

J. LAPORTA.

(S'acabarà)

SEMPRE (1)

I

Quan va dir que no 'm volia
ni un mot li vaig contestar:
sos juraments d'altre dia!...
mas llágrimas d'agonia!...
sabent que la entristiria
tot en lo cor vaig tancar.

Y sa imatge venerada
vaig posar demunt del pit
perque ningú hi fes entrada;
com en la porta clavada
de la casa abandonada
que 'l llamp del cel ha partit.

II

Tot ho he arrencat de mon cor
per tornarho desseguida;
tas falsas lletras d'amor,
ta trena ab mos plors humida...
¡mes ay! aquell mocador
será ab mí tota la vida.

Mon ànima no ha de dir
que guarda eix tresor avara;
sols ans del últim sospir
li diré á ma pobre mare
que 'm tanqui 'ls ulls per morir
y me l'estengui á la cara.

Vinal llavors á arrencar
ab tas mans de satalia;
jo 't sabré pel respirar
y obriré 'ls ulls, dolsa aymia;
y mort y tot mon plorar
te dirá quant te volia.

III

Per sempre t'he perdut, la vida meva;
hi ha l'abim entre 'ls dos;
y encara al dol mon ànima 's subleva
y aguarda, ¡oh folla! un avenir sortós.

T'he seguit á l'esglesia, y desposada
t'he vist sortir després;
y he dit:—¡Que Deu te fassi ben casada!—
mes mon cor ha plorat y no ha dit res.

Al devant de ta casa llargas horas
ta finestra he mirat,
y de tu, vida meva, y del qu'adoras
la llum eixint ¡que cosas m'ha contat!

Tot m'ho ha dit com una amiga estrella:
que ja has dat l'últim sí;
que 'ls ulls demá tens d'acotar vermella;
que una santa ja has d'esser pera mí.

¡Mes ay, qu'encara 't vull! y donaria
fins l'eternal repós,
sols per saber, quan aqueix llum moria,
si tu l'has apagat ó 'l teu espos.

IV

T'he vist y se que 'm vols, y d'alegria
sento 'l cor que 'm glateix avalotat;
ja no m'espanta la dolor, Maria;
que Deu te pagui 'l be que m'has causat.

En ton carrer, y no se com encara,
he besat á un noyet ros com fil d'or;
ell ha anat cap á tu cridant mare,
y tu l'has pres y has esclatat en plor.

ANGEL GUIMERÀ.

LO MES DE SETEMBRE

PER aprofitar lo que queda de bon temps, avans las aurenets no emprenguin la volada de fugida cap al mitj-jorn, las festas se repeteixen per tot arreu y los aplechs son nombrosos á la nostra terra ab motiu de la *Mare de Deu de Setembre*, com impropriadament se acostuma á significar lo dia vuyt de aquest mes. Cap ermita, per elevada que 's trobi, ni cap imatge per miraculosa que sia, solicita mes atracció que lo Monastir de Montserrat, qual montanya es símbol expresiu de la patria catalana. Y es que Montserrat, inclou satisfaccions per tothom: las tradicions religioses enllassadas ab la antiquíssima estátua de la Verge, los recorts històrics, la part monumental y decorativa del edifici; lo espectacle variadament artístich de la montanya, lo extens panorama que desde ella se ovira, la singular estructura de sas rocas, la aromática fragancia de sas herbas y lo gust ab que 's menja un pollastre ab pebrots y tomátechs á la font dels *Degotalls*, tot contribueix á fer de lo Montserrat un payatge interessant curiós y agradable.

Aixís se comprén que no hi ha catalá que una volta al menys no hagi contemplat serpentejar lo Llobregat desde sas rocas punxagudas, y molts son los que han mirat aquestas eixir com petites islas de las boiras que tenian á sos peus, dalt al cim de San Geroni ó al peu del Caball Bernat. En sas torrentadas com en los turons de las rocas apilotadas hi troba plaher y conhort la fogosa imaginació del poeta ó del artista, com lo temperament concentrat y reflexiu del científich observador, lo mateix que lo sever judici del filosofh ó lo ingenuo sentiment del benaventurat que anyora los temps de Joan Garí, ó 'ls no tant llunyans en que en cada replá de roca hi havia una ermita, consumintse en una vida d'oració y de penitencia. La montanya satisfá tots los gustos al responder á totas las exigencias, los creyents que voldrian transportarse y transportarnos si poguessin, á temps que no tornarà, se conmovien y enterneixen devant las enrunadas parets de las ermitas, y la gent piadosa sols sensible á lo present, s'extasia ab lo espectacle aparatós de las ceremonias del temple. Sols entre tot aixó la imatge coneguda ab lo nom de la montanya, obra

considerada per nosaltres profans, com interessant person valor artístich-cronologich, deixa al pareixer lo que es, al mirarla, convertida en adefesi, sota una munió de fogalls y de vestiduras improprias baix lo punt de vista de l'art.

Deixant aquestas rahons, convenient es que las anadas á Montserrat continuhin y creixin; son tres ó quatre dias de goig, de respirar aire pur y balsámich y un exercici corporal gens nociu á la salut del cos. Per la de l'ànima hi ha també tota mena de felicitats, desde la de fer l'ascensió de la montanya á genollons, fins á la de comprar per pochos quartos unas culletes de boix benehidas.

Mereix esment aquest mes, no sols per las anadas á Montserrat, sino per esser cap á sas darrerías la época de la brema, cullida tan important com la del pa y que contribueix á fomentar la riquesa de gran part de Catalunya.

Encar que no siga la nostra regió, la que mes y millors vins produheixin d'Espanya, no fa paper desairat en aqueix ram de l'agricultura y es suficient pera posar de relleu una contradicció estranya en una població que presume de industrial, y que tenint industrias de llana y cotó un tant exóticas y forsadas y mentres que la seva fabricació de vins se reduheix á pochos exemples baix cert punt de vista; perque abunda encara la manera de obtenir aqueixa beguda, per procediments y ab eynas que á curta diferencia emplearia lo vell Noé.

Yes verament estrany que en Catalunya ahont hi ha activitat y desitj de progressar en tot; ahont hi ha capitals que molts sovint s'emplean en crear banchs ridículs y societats de un crédito que no fa falta, no 's desenrotlli mes la industri viticultora que podria agrandir los mercats y obrirne de nous á sos vins.

¿Qué mes es pot dir de aquest mes, sino que es lo de la fruyta y que per lo tant, dematinet se sent la cantarella del que compra figas? ¡cullidetas del dia, noyas! Per anys que passin la véu es sempre la mateixa, com lo cant y las paraulas. Sols qui las escolta, cambia y 's fa vell.

JOSEPH LL. PELLICER.

Paris, Setembre 1882.

LIVINGSTONE

L'amor guia sos passos; fuig de la terra ombrada
que 'l cel de Deu no ovira devall espays de fum;
son cor es l'aureta que fuig de l'invernada,
cercant colors y aromes y torrentals de llum.

Se'n va á la terra vérga que la pitrada forta
del Simoun aplanada, valent caragolants;
d'unes regions perdudes vol traspasar la porta;
se'n va á cercar dels homens desconeguts germans.

La Caritat lo porta! Sa inspiració valenta
vol escampar les boyres de lloch no vistos may;
lo trèmp de la sua ànima es com l'ullada ardenta
del Sol que trau la broma que 'ns enxiqueix l'espai.

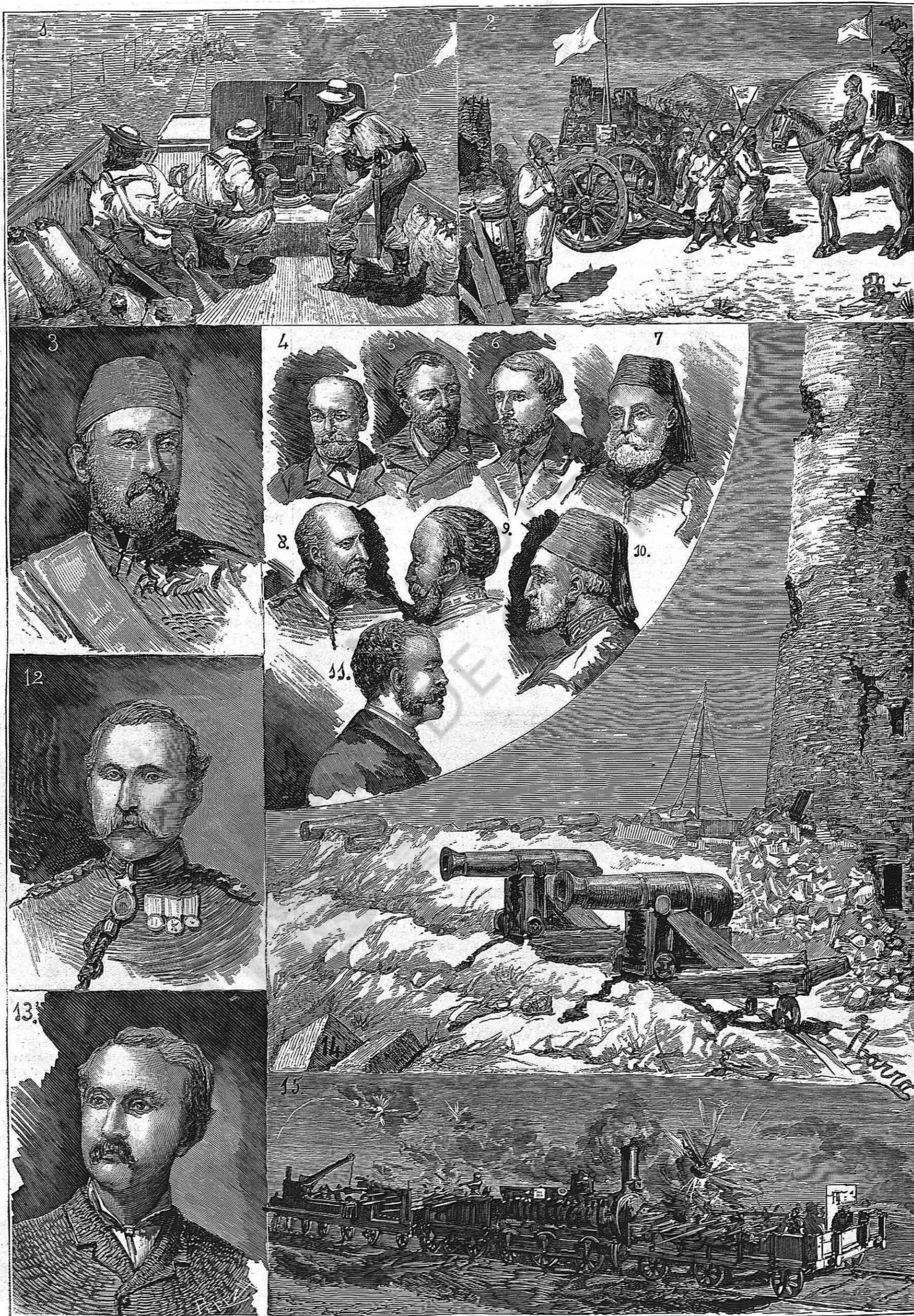
Y marxa ab la fermesa de l'home de la ciencia;
la fe en son Deu l'ampara, y porta sa claror
al cor de tantes races y pobles sens creencia,
al llim de tantes ànimes perdudes per l'amor.

L'esclat de sa paraula dará á llur vida ufana,
com á la terra un dia lo raig del Sol ixent;
per ell será més gran la germandat humana,
y l'himne de la vida podrá canta'l mes gent.

Per ell cauran los déspotas que imperan ab feresa,
com aquellas Deus d'argila devant lo Deu vritat;
la dona será l'archa d'amor y de dolcesa
son front alçarà l'home sentint la llibertat.

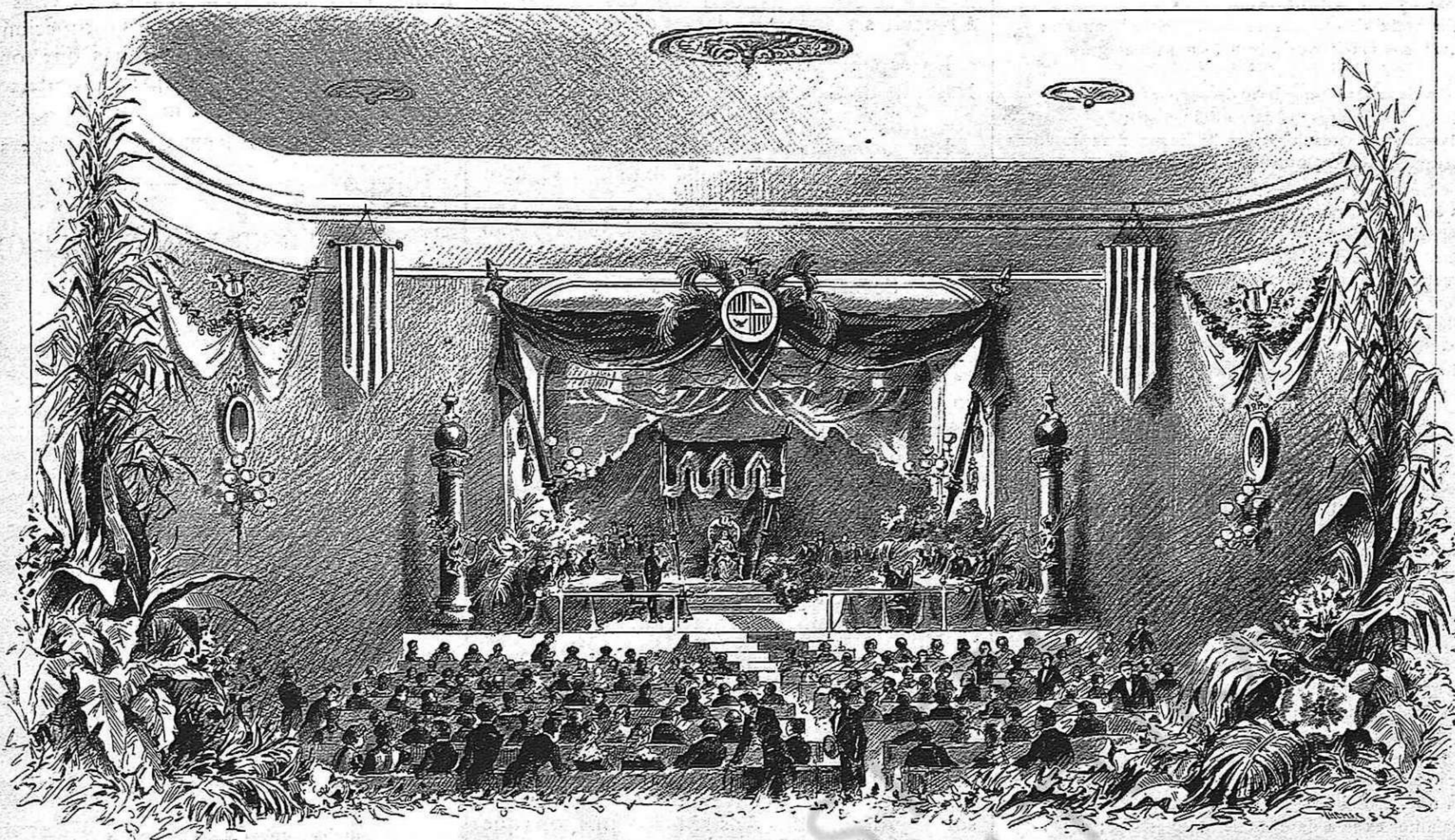
Per ell d'aquelles terres hont regna la pavura,
l'esplet de les centuries podrém assaborir,
y gosarém atonits l'espléndida hermosura
ab que la primera auba lo mon va colorir.

1) Del «Llibre del Amor» qu'acaba de publicar la Biblioteca del Renaixement, lo qual se trova de venda en las principals llibrerias al preu de duas pessetas y mitja.—N. de la R.

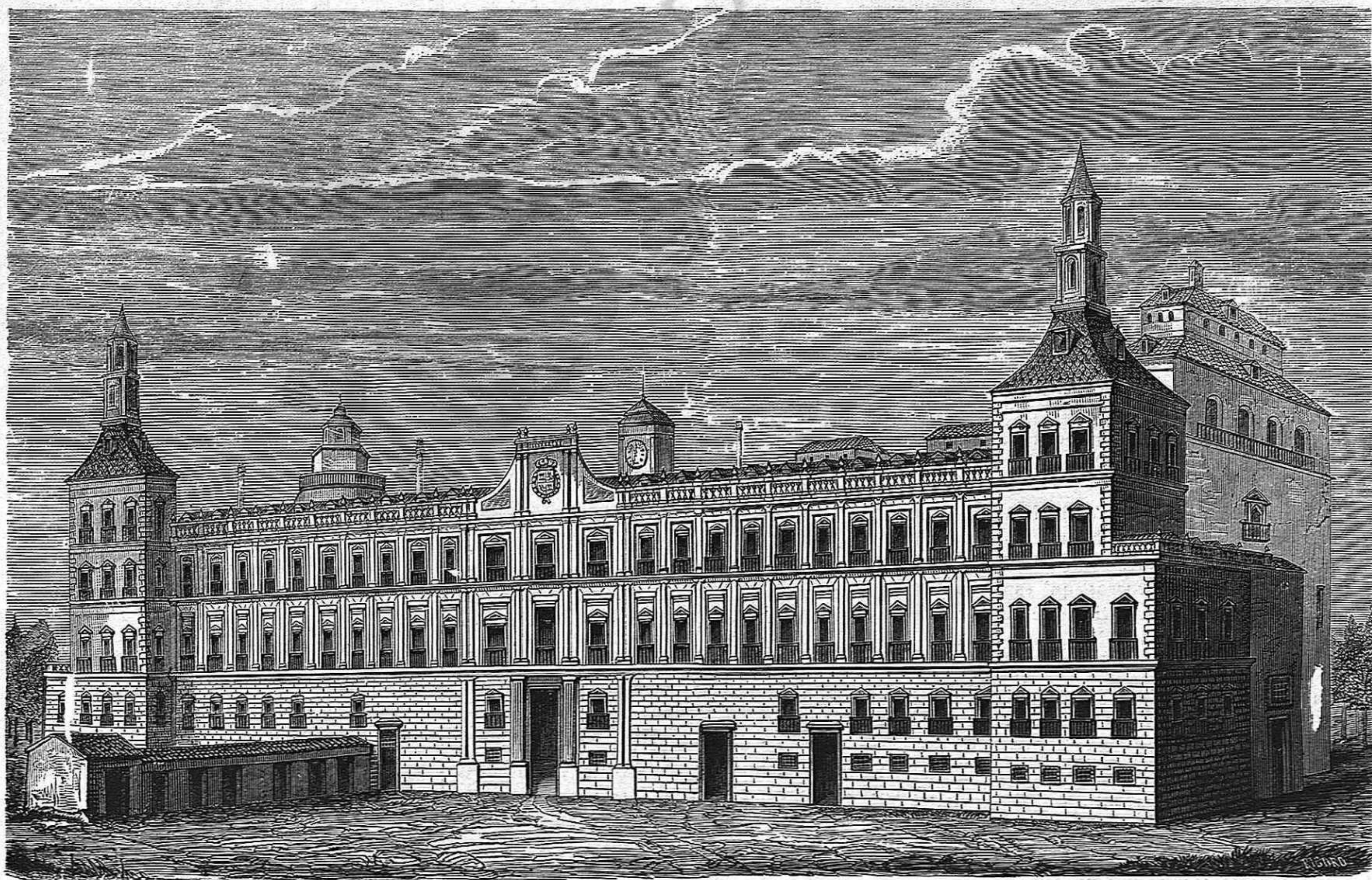

SUCCESSOS D'EGIPTE. — DIBUIX D'IBARRA

1. Canó Nordenfelt, montat en lo tren de companya. — 2. Escena en lo campament d'Arabi. — 3. Khedive d'Egipte. — 4. Baró Calice. — 5. Comte Corti. — 6. Lord Dufferin. — 7. Said Pasha. — 8. Baró Hatzfeld. — 9. Marqués de Noailles. — 10. Assim Pasha. — 11. M. Onon. — 12. Príncep Artur, fill de la Reina Victoria. — 13. Sir Garnet Wolseley. — 14. Bateria del Far, destrossada pe'l bombeig. — 15. Tren blindat maniobrant

CERTAMEN LITERARI DE GRANOLLERS
(Segons croquis de Joseph Maspons)

MADRIT. — L' ANTICH PALAU REAL

La força qu' es sobrerera en l' envellida terra
los homens de l' ingenis allí la abocaran.
Lo mon creix ab sos passos; potser more la guerra;
los envejosos prínceps tindran lo mon més gran.

En les desertes planes hont lo serpent s' escorra
veuránshi les roderes del carro del treball;
y s' alsaran cent viles hont ara hi ha un mar de sorra
y sonaran los echos la forta veu del mall.

Los erms tornaren feixes; traauránne les espigues
son cap demunt la terra perque les daure 'l sol
y creixeran los pampols damunt de les garrigues
y un vert de primavera agensará lo sol.

En la cala tristíssima hont moren les onades,
valents de tots los pobles ses naus vindrán á anclar;
y en los deserts les feres se aturaran torbades,
sentint locomotores brunzentes devallar!

Senyor! guia los passos d' aquest apostol d' ara;
aplana les montanyes que s' alcen á son pas.
Es vostra la paraula que l' ha engendrat suara,
per l' amor vostra l' ombra en llum va á baratás's.

Los pobles qu' ara ostentan ab criminal cinisme
o ceptre de grandesa, mesquins se trobaran;
ab ell hi va encarnade l' idea del prohisme;
demá totes les races l' aixecarán per sant.

Ell alça vostres obres per tants desconegudes,
y 'ns engrandeix la terra, nostre mesquí palau;
demá l' exalçarán mil llengues ara mudes;
á cada pas que dona de menos hi ha un esclau.

La caritat lo guia; y aquesta es nostra gloria;
es una flor perduda qu' ell he renovellat;
le seua amor exhala damunt de tante escoria;
en mitj del despotisme ell es la llibertat.

Per cada cor que 'ns guanye, teixiulhi una corona
archangels de la gloria, joyell del lloch felís.
Si acás aquí en la terra per ell cap cosa bona
no hi ha ni pot haberhi,
oh, mort! cluca sos parpres y dulo al paradís.

I. REVENTÓS

CARTA DE LA HABANA

Sr. Director de LA IL·LUSTRACIÓ CATALANA

15 d' Agost de 1882

MOLT senyor meu: tinch al devant la
Memoria de la «Societat de Bene-
ficencia de Naturals de Catalunya,» establerta
en aquesta ciutat, llegida per son digne director
don Emili Roig, en la junta general de socis
haguda en sa casa lo dia 6 del qu' estém; al ob-
jecte d' elegir la nova junta directiva, á quals
mans s' han posat los interessos de la dita
societat, que ha entrat ja al any 42 de sa fun-
dació.

D' aytal importancia son los detalls que
conté dita Memoria, que desconeguts per molts
de nostres paisans, vull tenir la satisfacció de
parlarne d' ella, ja que nostra Societat de bene-
ficencia es un llegítim orgull per la colonia
catalana en Cuba.

No vaig á fer un análisis de la Memoria ni
de la Societat, perque m' hauria d' allargar
massa. Extractaré lo mes principal.

D' entre 'ls varis socorros qu' esmenta la
Memoria fets per nostre Societat de beneficencia,
mereix especial menció 'l següent que tra-
duheixo literalment:

«Habent tingut noticia la Directiva de que en
Nuevitas vivia un fill de Catalunya cego, y que
hi havia esperansas de salvarlo fentli la opera-
ció de la catarata, se disposá que vingués á la
Habana costejant la Societat la seva estada en
la «Quinta del Rey.» Habentlo vist l' acreditat
oculista senyor Santos Fernandez, y coneixent
l' obra que se intentaba, volgué pendrer part en
ella, sense rebre cap classe de retribució per
los reconeixements y probas que feu al pacient;
favor per lo qual la Directiva li consigná un
vot de gracias. Desgraciadament no 's va con-
següí l' objecte; de vista ja no 'n tenia, era

inútil la operació. Tingué per lo tant que re-
torná á sa casa, pagantli la Societat lo passatge
á Nuevitas y donantli además disset duros or.»

Lo capital de la Societat de Beneficencia de
Naturals de Catalunya es de \$ 71.400 - 46 or
y » 1.974-95 bitllets.

Los socorros fets per dita Societat en los 41
anys que porta d' existencia, donan lo següent
resultat:

11.773	á necessitats catalans ab \$	328.277 - 30
4.843	á » no catalans ab »	62.850 - 18
	Socorros extraordinaris »	13.221 - 20
16.616	individuos ab »	404.348 - 68

Lo que es verament dolorós, es que 'l núme-
ro de socis avuy apuntats, no correspongui al
número de catalans que viuen en l' Habana.

Reduht es lo número de socis ab que avuy
conta la Societat, y si no tingués capital que
produheix, no podria socorrer á tanta gent com
fa, contant sols ab la cuota dels socis.

Ans d' acabar, no puch menys que caure en
la tentació de traduir l' últim párrafo impor-
tant de la Memoria:

«La Societat de Beneficencia de Naturals de
Catalunya, te una vida propia, te elements y
recursos dintre de sos productes pera 'l present,
y pera 'l pervenir; y com aquest pot, en las
circunstancias tristas de la vida dels pobles
esser demá de major necessitats, convé tenir
intacte son capital, convé no olvidar jamay que
sols som los gerents dels rédits d' uns bens que
perteneixen als pobres; d' aquesta manera, sols
així, irém deixant dels uns als altres, aquesta
obra de vera caritat que conta ja 41 anys de
vida, y que constituheix una gran honra pera
'l nom Catalá en l' Illa de Cuba.»

No hi ha dupte que las dignas personas
nombradas pera compondre la nova junta
directiva s' inspirarán en las nobles ideas de sos
antecessors, y que conservarán ben alt lo pres-
tigi de la Societat de Beneficencia de Naturals
de Catalunya.

* *

Per aquí las cosas segueixen en una calma
aburridora.

De comers hi ha poch mohiment y molta
desconfiansa. De política val mes no parlarne
perque dona coratje. De diversions no 's diu
res. En fi, l' Habana haurá sigut una gran
ciutat, un empori de comers, de vida y de ri-
quesa, ho haurá sigut, no ho nego, mes també
asseguro que avuy en l' Habana hi ha molta
miseria.

La banda del regiment d' artilleria que dona
retretas en lo Park Central, ha tocat en aques-
tas últimas nits ab molta aceptació per part
del gros públich que las sentia la celebrada
polka del senyor Martí «L' As de Oros» y la
sinfonia del senyor Manent sobre motius de
las cansons del malaguanyat Clavé y titulada
«La Euterpense.»

Molt 'ns plau lo desitj de don Anton de la
Rubia, distingit director de dita banda, per
donarnos á coneixer composicions de nostres
mestres catalans. Dita banda, es també la que
tocá molts vegadas la polka «La polichinela»
premiada per S. M. lo Rey, y que tanta acep-
tació tingué en lo Buen Retiro de Madrid; qual
polka es també original d' un mestre catalá.

* *

La directiva del Centre Catalá en projecte,
comensa á bellugarse altra volta. La circuns-
tancia d' haberse suspés la sessió pera conti-
nuarla avuy en l' última reunió haguda, es lo
motiu que me impideix doná compte de ella.
No obstant, 'ls asseguro que hi ha prou entus-
siasme y qu' es probable que prompte 's vegi
instalat en l' Habana lo tant desitjat Centre
Catalá.

Esperant me perdoni la tardansa de mas
cartas, puig no puch ocupar-me en ellas tant
com voldria, per mas molts ocupacions, y
desitjant que 'm dispensi las faltas que cometi,
en pago de mon bon desitj, me repeteixo de
vosté atent y s. s. q. b. s. m.

GABRIEL COSTA NOGUERAS

LO MOLINER D' ARCADELL (1)

Per las valls de la Cerdanya
han fet las cridas de rey,
perque tothom prenga l' arma
contra 'ls moros de Conflent;
los que no la vulgan pendre
pagarán trenta diners.

Micer Jaume de Nohedas
mena 'l molí de Arcadell,
com que dú la barba grisa
no ha volgut ser ballester,
com que diu que hi ha poca feyna
trenta sous ha dat no més.

Avuy, á punta de dia
se desperta rialler,
quan era vora la porta
passa la flor del jovent
que s' en va cap á la guerra
cantant cansons satisfet.

Micer Jaume de Nohedas
se 'ls guaytava mitx rihent,
no 'ls planya y s' en mofava
ab xansas de mala lley;
podent defensar la pátria
s' ha quedat á bon raser.

—¡Anau fadrins á montanya!
que á la plana s' hi está bé,
per trenta sous marsellesos
m' he salvat d' aná al Conflent;
mentres faréu cara als moros
jo m' estaré en lo celler.

De bella nit, s' adormia
reposant com un beneyt,
sonniava florins y sacas
y á las dotze 's dexondeix,
perque sent rodar la mola
del gran molí d' Arcadell.

Hi envia al baylet de quadra
que torna petant de dents
per més que 'l Jaume pregunta
no l' hi respon lo baylet,
lo moliner pren la llantia
y la mola roda més.

Micer Jaume obra la porta,
y entra al molí sense alé,
veu á dins un cavall negre
guardat per un home vell
que porta la barba roja
y va nú de pel á pel.

L' home roig, diu al bon Jaume:
¡Montáu lo poltro al moment!
Tot tremolant s' en excusa
l' esporuguit moliner.
—¡Montau depressa!—diu l' altre
obrint sos ulls de guineu.
Y micer Jaume montava
crissantseli 'ls cabells.

l' home roig munta á la gropa
y atia al negre corcer
que prompte vola per l' ayre
més depressa que un llampech;
quan un campanar oviran
lo cavall ja bota més.

Ja han travessat la montanya
y passan lo Pyreneu,
lo Micer Jaume tremola
y l' altre pel cos l' estreny
y se 'l mira ab picardia
y riu, ensenyant las dents!

(1) Premiada ab la flor natural en l' últim certamen celebrat á Granollers.

Passan més terras y boscos
y comarcas á través
fins la mar deixan enrera
y s'aturan al infern.
¡Lo moliner com suspira!
¡si 'n fa d'ofertas y prechs!

Los diables s' en mofavan
ab xansas de mala lley;
l' hi ensenyan una cadira
feta de ferro rohent.
—¡A n' aquí, vindrás á seure
y tindrás repós etern!—

L' asseuhen á la cadira
¡Verge Santa, com pateix!
l' abrusavan flamas vivas;
¡quin setial més excellent
pel que abandona la patria
y l' hi escatima 'ls diners,
y 's mofa dels qui la salvan
y 's dona vida de rey!

Lo sol ja petonejava
lo molí gran d' Arcadell,
la molinera 's desperta
y no troba 'l moliner
va á la quadra de la mola
y allí 'l troba á terra estés.

No hi valen herbas ni exorcis
de freres ni de barbers;
Micer Jaume de Nohedas
morirá sens' sagraments,
parla sols d' un cavall negre
y d' una cadira rohent.

Quan lo Jaume agonejava
passa la flor del jovent
que tornava de la guerra
victoriós y satisfet.
La molinera plorava.
—¡Quí s' ha mort?— ¡Lo moliner!
Ningú l' hi diu: ¡Al cel sia!
tots s' han allunyat corrents.

ARTHUR MASRIERA Y COLOMER.

BELLAS ARTS

No molt numerosas, encar que dignas d' ésser
mencionadas, son las obras exposadas aquestas
derreras setmanas al establiment del senyor Parés.

Los senyors Marqués, Martí y Alsina, Ribera, Benlliure y Plá, han exposat diferents quadros, donant certa animació en aquest interval de marasme y de descans.

Lo senyor Ribera te exposat un quadret pintat segons l' estil impresionista.

La figura de la dama en éll representada no 's pot negar que está apuntada ab gran facilitat, vigor y elegancia; y aixís en lo fondo com en los demás detalls de aquest quadret se nota una pinzellada segura y valenta; pero ab tot y regoneixer aquestas qualitats hem de convenir en que 'l procediment d' escola las desmereix, en que 'l colorit es crú y 'l conjunt mol acromat.

Un quadro del senyor Plá, pintor valenciá, se veu exposat aprop de l' elegant composició de Ribera; l' assumpto no interessa, ni la posa dels personatjes es prou ben trobada; aixís es qu' apart de l' intensitat de la llum, la composició resulta freda y sense atractius.

Molt notable es lo quadro del senyor Marqués, y que representa un paisatge d' Arbucias. Es un prodigi de llum y de color; d' ayguas de maravellosa transparencia y de boscatje fresch y plé de vida. La perspectiva aérea molt ben sentida.

Lo senyor Martí y Alsina ha exposat una preciosa marina en la que está representada ab molt acert la sortida del sol; perspectiva magnífica é impresió plena de sentiment y de poesia.

Lo senyor Benlliure te un quadro en lo que reproduheix 'ls jochs dels noys, que serveixen de modelos en lo moment en que l' artista ha abandonat lo taller. Es una escena molt ben interpretada, que respira graciosa naturalitat y en la que aixís las figuras com los accessoris y 'l fondo están tractats ab tanta exactitud y conciencia, com sols pot un pintor que domini 'l dibuix: lo colorit en cambi es una mica sech, lo que no pot méns de doldrer al qui contempla tan bella composició.

Per lo que pertany á l' escultura, hem vist lo busto d' un noyet enjogassat ab un aucell que repesa á sa espatlla. Está modelat ab certa gracia y porta la firma del senyor Serra.

F. B.

NOVAS

Lo diumenge vinent dia 17 dels corrents celebrará sa Junta General reglamentaria la associació de artistas de teatro titulada *El Auxilio Mútuo*, pera donar l' estat de comptes y renovació de cárrechs. La reunió tindrà lloch á las 10 del matí en lo teatro del Bon Retiro.

Lo estat de comptes del primer exercici que hem tingut ocasió de veurer, es una proba patent de lo que pot l' esperit de associació, puig en lo mitj any tant sols que enclou, dona un revingut de més de duas mil pesetas, y lo que encara es més bönich; veurer agermanats los autors dramátichs Carcassona y Soler, los mestres Manent, Porcell, Cabrero y Rius, los escenógrafos Urgellés y Chia y los artistas Valero, Tutau, Fuentes, Cuello, Alentorn, Miguel, Abella Iriarte, Fargas, Colomer, en unió de las senyoras Mena, Pí, Viada, Matheu, Cuello, Martínez, Devezzi, Alentorn y tants d' altres que componen dita associació.

Pláunos consignar nostre satisfacció, al veurer aquí realisada una cosa que, per duas vegades distintas ha sigut intentada en Madrid, sense que en cap de ellas haja pogut portarse á cap.

Acompanyat d' una afectuosíssima carta del senyor President del *Ateneo de la clase obrera* de Roda, hem rebut lo programa de la festa major que 'n los dias 22, 23 y 24 celebrará dit poble. Lo programa está redactat en catalá y precedit del lema; *¡Avant, sempre avant!* y á més de figurar en ell las solemnitats religiosas y diversions populars propias de semblants festas, crida la atenció sobre tot l' anunci de la exposició pública que organisa lo anomenat *Ateneo*, la qual té per objecte donar á coneixer importants aparatos é invents de fisica, entre ells lo *fonógrafo*, la *iluminació eléctrica*, etc. Honra en gran manera al *Ateneo* dels obrers de Roda 'l pensament d' aprofitar la festa major pera prestar un senyalat servey al poble ab la difusió dels moderns avenços de la ciencia; per' tan felís pensament y per l' acert en redactar lo programa en nostra llengua catalana nos creyém ben obligats á fer constar aquí la nostra més entusiasmada felicitació, tot desitjant que tingan los obrers de Roda molts imitadors entre las consemblants societats de Catalunya.

En lo certámen literari que 's celebrá en Manresa 'l dia 1 del present ab motiu de la festa major d' aquella ciutat, van obtenir premis los senyors don Joan Freixas, don Jascinto Laporta, don Francesch Ubach y Vinyeta, don Joseph Verdú y don Joseph Peris Pbre., essent distingits ab accésit las senyoretas donya Enriqueta Sales y donya Consól Valls, y 'ls senyors don Antoni Aparicio, don Marian Vallés, don Maurici Fins, don Eduart Martínez, don Benet Puig y don Jaume Cardona. La festa va ser molt concorreguda, regnant en ella molt entusiasme, y fou presidida per l' Ilustríssim senyor Bisbe de Vich y Excm. Ajuntament de Manresa. Las joyas eran riquíssimas, com pocas vegadas se veu en festas consemblants.

Altre de las festas literarias, darrerament celebradas en Catalunya, y que ha revestit verdadera importancia, ha sigut lo certámen promogut per l' Ateneo Igualadí de la clase obrera que tingué lloch lo dia 27 de Agost passat.

Obrírense 'ls plechs dels autors premiats devant d' una numerosíssima concurrencia que aplaudí frenéticament als treballs distingits; entre 'ls autors de aquestos recordém als senyors Agulló, Ramon y Vidales, Ubach y Vinyeta, Franquesa y Gomis, Verdú, Fiter y donya Amelia Cociña.

Per assistir á la festa anaren á Igualada nostres amichs los senyors Guimerá, Suñol, Farnés y Marqués en calitat de Jurats y los acompanyaren los senyors Ubach, Ramon, Franquesa y Serra. La entússia acullida que 'ls hi tributá 'l jovent igualadí, fentlos hi passar una deliciosíssima estada en aquella població, indica ben clar lo desitj que allí se sent de ilustració y de progrés, y com va preparantse un bell pervenir per l' actualment desventurada Igualada. D' aixó últim n' es prova evident l' estat actual de son Ateneo: está intalat en un magnífich edifici de nova planta que conté espayosas salas, un salonet de lectura molt ben adornat, y un teatro de bellíssimas condicions y dotat entre altres, de duas decoracions, regalo del pintó igualadí senyor Valls que son una preciositat en son género.

Nostres amichs han tornat d' Igualada en alt grau satisfets per l' acullida que hi han trovat, prova evident de com l' esperit catalanista 's va revifant per tota nostra patria.

Y per si aqueixa no fos prou, vejan nostres lectors una altre mostra d' entusiasmada y de germanat dispensada en l' alta montanya á altres distingits catalanistas

perteneixents á la *Associació d' excursions científicas* que han recorregut la part superior de las concas dels rius Llobregat y Bastareny. Senyaladas mostres d' afecte trovaren al recorrer las fonts de Llobregat, lo naxement de Bastareny, los pobles de Gombreny, Caldes, y Pobra de Lillet. En aquest últim en especial se 'ls dedicá una serenata per part dels treballadors que han organísat una colla, y en un expansiu refresch donaren las gracias pe tanta distinció los senyors Massó y Aulestia, contestantlos lo metje don Antoni Pellicer. Lo senyor Massó publicará vistas fotogríficas dels paisajes més notables que los excursionistas han recorregut.

Un aplauso als ardents catalanistas que s' arriscan á correr los punts més esquerps y fins perillosos de nostre Catalunya per poguer admirar sas poch conegudas bellasas naturals, y un altre á las poblacions que tan bé saben obsequiarlos demostrant com va desenrotllantse per tot arreu l' amor á tot lo nostre.

En lo darrer concert vespertí que ha donat la societat coral Euterpe, va executarse per primera vegada un poema sinfónich del mestre Rodoreda, que du per títol *La Primavera* y esta dividit en 5 parts que son: (a) *Sortida del sol*, (b) *Aubada*, (c) *La festa de Maig*, (d) *La primera rosa*, (e) *Sardana*, (f) *Himne d' Amor de la naturalesa*. La nova composició ha merescut los elogis de la premsa local y dels filarmónichs que van sentirlo; es sens dubte la més important d' entre las moltas y estimables obras del mestre Rodoreda, al qual feu justicia 'l públich aplaudint cada una de las parts y demanant la repetició del gran himne final. Lo distingit mestre fou obsequiat per la societat coral de que n' es digne director ab una rica cigarrera de plata, oferíntseli además una planxa de plata ab la corresponent dedicatória, obsequi dels professors y alumnos de la Academia artística de Euterpe, y una corona del mateix metall, present dels protectors de la anomenada societat Euterpe.

Felicitém al distingit compositor y benvolgut amich nostre per sa darrera obra, que confiém sentir alguna altra vegada pera ferne un judici més extens de lo que 'ns permet ferho una sola audició.

La societat humorística «Niu Guerrer» celebrá en la nit del 8 de Setembre una vetllada musical á la que assist numerosa y distinguida concurrencia. Formavan lo programa, qu' era sumament escullit, pessos de Gounod, Ravina, Ritter, Auber, Leiberg, Meyerbeer, Adam, Tosti, Verdi, Wagner, Sanchez Gabanyach y Gelée Bertal, y fou executat d' una manera brillant per las senyoretas Calvera y Arquer y 'ls senyors Feliu, Pinyol, Ordeix, Gelée Bertal y Tusquellas.

Aquesta societat nos manifesta qu' ha acordat prorogar lo terme pera la admisió de composicions al certámen que te obert, fins al 20 del actual y que 'l Jurat calificador pera las mateixas lo constituheixen D. C. Roure, President, D. F. Ubach, D. A. Verdaguier, D. S. Farnes y D. J. M. Lasarte, Secretari.

Ab l' objecte preferent de dedicarse al estudi de la llengua llatina s' ha i statat en lo carrer de Brosoli, número 5, principal, un establiment d' ensenyansa titolat: «Academia latina» en lo que además se donaran per reputats profesors cursos de Geografía, Historia Universal y d' Espanya, Retórica y Poética, Psicologia, Lógica y Etica y Matemáticas.

La ensenyansa del llatí corre á cárrech del acreditat humanista don Joaquim Batet, ex-catedrátich del Institut lliure de Vilafranca, y autor de varias obras sobre dita llengua, que han tingut la mes satisfactoria acullida. Dit senyor se proposa además, en cas de que 's reuneixen un suficient número d' alumnes, obrir un curs especial pera apendrer en molt poch temps la llengua llatina, valentse d' un método especial teorich-práctich, que desde algun temps ve donantli molt bons resultats.

S' ha inaugurat ja lo nou café titolat *Salon Conda* que ocupa 'l local que avans constituíha lo gran pati de la Fonda del Orient, pera qual transformació s' han tingut que verificar importants obras, qu' han sigut executadas baix la direcció del jove mestre d' obras senyor Marcial. Tenint en compte que per rahons d' estabilitat del edifici debian respectarse los antichs archs, qu' en temps antich formavan lo claustre del convent de Sant Francesch, hi ha que confesar que dit senyor ha sortit molt ayrós de la seva empresa, á lo qual han contribuít també sens dubte los diferents artistes que han colabrat ab lo senyor Marial en la decoració del edifici, especialment lo senyor Batistuzzi, que dirigí la pintura, los senyors Amigó y Aymet grabadors de vidres, los senyors Alentorn, Carcaso y altres autors de varias estátuas y en general tots los artistas que allí han treballat. Lo *Saló Conda* está iluminat ab llum eléctrica que suministra la Societat Espanyola d' Electricitat, blanca y fixa com més no 's puga desitjar.

Fernando VII, 20. Barcelona ♦ **LLUIS VIVES Y COMPANYIA** ♦ Fernando VII, 20. Barcelona

ARMAS

Escopetas pera casa de un y dos canons, del país y extranger, desde las mes baratas fins al mellor género dels mes celebrats fabricants inglesos.
Escopetas y pistolas de saló Flobert y d' aire comprimít.

ESPECIALITAT

Revólvers y pistolas de Reglament y de butxaca, del Estats-Units del Nort de América.
Canyas de pescar.
Armas antigas y de Toledo.

OBJECTES DIFERENTS

Cartutxos y accessoris. Cartutxos carregats al sistema inglés ab pólvora alemanya é inglesa y ab perdigons forts de Newcastle.
Efectes de gimnassia y d' esgrima.
Panoplias, Perxas, Armaduras enteras del Japó y altres païssos.
Objectes arrístichs de ferro cisellat é incrustat de Toledo.
Fuets y espuelas.
Bastons, Boquillas, Petacas, Carteras, Ganivets de las mellors marcas.

Fernando VII, 20. Barcelona ♦ **LLUIS VIVES Y COMPANYIA** ♦ Fernando VII, 20. Barcelona

PASTA PECTORAL DEL DOCTOR ANDREU

DE BARCELONA

Remey segur pera tots los que pateixen catarros, ronqueras y constipats rebeldes. etc., facilitant sempre la expectoració

TOS

Aquest remey es tan positiu, que ni en un sol cas han fallat los seus bons resultats. A las primeras tomas d' aquesta pasta, lo malalt sent ja un gran alivi que 'l sorprent y anima.

Pera probar la virtut y valer d' aquesta pasta, basta dir que molts facultatius de Espanya quals noms son autorisats per publicar, han curat la tos ab eixa pasta pectoral, despres de haber recorregut á totas las fórmulas mes conegudas, per qual rahó la prescriben constantment á sos malalts, dels quals rebem cada dia mostres de verdadera gratitut y afecte.

Es també lo medicament mes cómodo y agradable que 's coneix, no molestá en lo mes mínim al malalt y son sabor balsámich es molt agradable.

TOS

¡BOCA! GRAN REMEY ¡BOCA!

L'elixir higiénich del célebre metje aleman Dr. Gutler preparat pel Dr. Andreu de Barcelona, es lo mellor centífich que 's coneix en lo mon. Aquest elixir obra d' una manera segura y admirable y sos efectes son sempre los següents:

- 1.º Calma y evita lo dolor de caixal.
- 2.º Extingeix lo mal alé y dona frescura á la boca.
- 3.º Neteja y enblanqueix l' esmalt de la dentadura.
- 4.º Deté las caries y cura radicalment l' escorbut.
- 5.º Dona fixesa á las dents y caixals, puig vigorisa las genivas de tal manera, que las fa insensibles als excessos de calor y fret.

Aquestas y altres ventatjas se conseguen sempre ab l' us del elixir del sábi aleman Dr. Gutler, essent d' absoluta necessitat á totas las famíllias que estimen en alguna cosa la important salut de la boca.
Se venen tots eixos medicaments en las mellors farmacias de las principals poblacions d' Espanya y América així com Fransa y Italia, Inglaterra y Portugal.

Prospectes gratis

ALIVI Y CURACIÓ Ó SOFOCACIÓ DE TOTA CLASE DE ASMA

ab los cigarrillos balsámichs y los papers azoats

Fumant un sol cigarrillo fins en los ataques mes forts del asma se sent al instant un gran alivi. La expectoració 's produeix més facilment, la tos se alivia, lo pit bat ab mes regularitat y 'l malalt acaba per respirar lebrement.

LOS ATACHS D'

ASMA

per la nit se calman al instant ab los papers azoats, cremantne un dins l' habitació, de modo que 'l malalt que 's troba privat de descansar, sent ben prompto un agradable benestar que 's converteix en lo més apacible somni.

CAMISERIA Y CORBATERIA

DE SOLANAS Y PONS

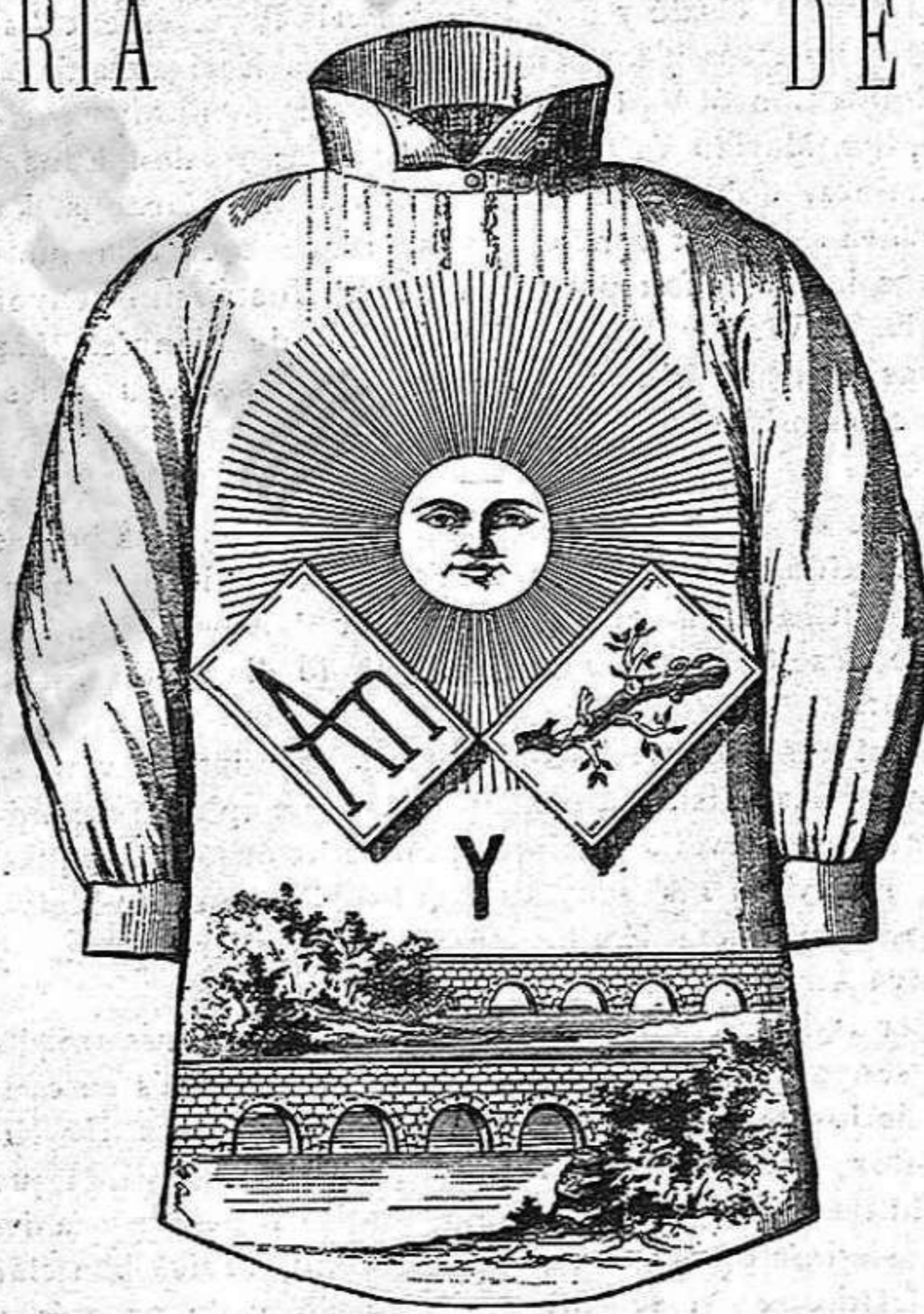
CONFECCIÓ PERA SENYORAS

CAMISAS

CHAMBRAS — ENAGUAS

CAMISOLINS

COLLS — PUNYS — PENTINADORS

CONFECCIÓ PERA CABALLERS

CAMISAS

COLLS — PUNYS

PECHERAS

CALSOTETS — CAMISETAS

BARCELONA. 16, BOQUERÍA

BARCELONA. 16, BOQUERÍA

LA ILUSTRACIÓ CATALANA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ					Se publica 'ls días 15 y 30 de cada mes	PREUS DE SUSCRIPCIÓ PAGANT EN OR		
	ANY	SEMESTRE	TRIMESTRE	MES			ANY	SEMESTRE
Espanya	60 rals	32 rals	18 rals	6 rals	DIRECTOR-PROPIETARI CARLOS SANPONS Y CARBÓ UNIO, 28 BARCELONA	Cuba y Puerto-Rico	5 pesos forts	3 pesos forts
Païssos de l' Unió Postal	80 " "	44 " "	24 " "	" "		Filipinas, Méjich y Riu de la Plata	6 " "	3'50 " "
Se paga per endavant. — Números solts 4 rals						Y en los altres païssos, los preus d' Espanya y además lo franqueig		